

Høringsnotat

Forslag til forskrifter for å gjennomføre regler i direktiv (EU) 2019/1151 om bruk av digitale verktøy og prosesser innen selskapsretten (digitaliseringsdirektivet)

Nærings- og fiskeridepartementet 19. juni 2023

1	Innledning.....	6
2	Om digitaliseringsdirektivet	9
2.1	Bakgrunn for forskriftsforslagene	9
2.2	Overordnet om direktivets innhold	10
2.3	Gjennomføringen av direktivet i norsk rett.....	11
2.4	Innholdet i digitaliseringsdirektivet	13
2.5	Forholdet til personvernlovgivningen.....	17
3	Forslag til regulering	19
3.1	Overordnede vurderinger knyttet til forskriftsregulering.....	19
3.2	Om tidspunkt for ikraftsetting.....	20
4	Anerkjennelse av identifikasjonsmidler	22
4.1	Gjeldende rett.....	22
4.2	Digitaliseringsdirektivets krav	23
4.3	Om endringsloven.....	23
4.4	Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering	24
5	Elektronisk stiftelse og registrering av selskaper mv.	26
5.1	Elektronisk stiftelse og registrering	26
5.1.1	Gjeldende rett	26
5.1.2	Digitaliseringsdirektivets krav	28
5.1.3	Om endringsloven	30
5.1.4	Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering.....	32
5.2	Elektronisk innsending av informasjon om selskaper.....	35
5.2.1	Gjeldende rett	35
5.2.2	Digitaliseringsdirektivets krav	35
5.2.3	Om endringsloven	35
5.2.4	Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering.....	36
5.3	Maler for elektronisk stiftelse og registrering.....	37
5.3.1	Gjeldende rett	37
5.3.2	Digitaliseringsdirektivets krav	38
5.3.3	Om endringsloven	38
5.3.4	Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering.....	39

6	Elektronisk registrering av filialer i Norge av utenlandske foretak mv.	42
6.1	Registrering av filialer av utenlandske foretak	42
6.1.1	Gjeldende rett	42
6.1.2	Digitaliseringsdirektivets krav	43
6.1.3	Om endringsloven	44
6.1.4	Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering.....	46
6.2	Elektronisk innsending av dokumenter og opplysninger for filialer.....	48
6.2.1	Gjeldende rett	48
6.2.2	Digitaliseringsdirektivets krav	49
6.2.3	Om endringsloven	49
6.2.4	Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering.....	50
7	Utveksling av informasjon om filialer gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)	52
7.1	Gjeldende rett.....	52
7.1.1	Informasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet	52
7.1.2	Endringer i dokumenter og opplysninger	52
7.2	Digitaliseringsdirektivets krav	52
7.2.1	Informasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet	52
7.2.2	Endringer i hovedforetakets dokumenter og opplysninger	52
7.3	Om endringsloven.....	53
7.3.1	Informasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)	53
7.3.2	Endringer i hovedforetakets dokumenter og opplysninger	53
7.4	Departementets vurdering og forslag.....	54
7.4.1	Informasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)	54
7.4.2	Endringer i hovedforetakets dokumenter og opplysninger	54
8	Tilgjengeliggjøring av informasjon om regler om stiftelse og registrering av selskaper og om registrering av filialer.....	56
8.1	Gjeldende rett.....	56
8.2	Digitaliseringsdirektivets krav	56

8.3	Om endringsloven.....	56
8.4	Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering	57
9	Oppbevaring og offentliggjøring av opplysninger registrert i Foretaksregisteret mv.	59
9.1	Gjeldende rett.....	59
9.1.1	Innsending og oppbevaring av opplysninger	59
9.1.2	Innsyn i registrerte opplysninger.....	59
9.2	Digitaliseringsdirektivets krav	60
9.2.1	Innsending og oppbevaring av opplysninger	60
9.2.2	Innsyn i og avgivelse av registrerte dokumenter og opplysninger.....	61
9.3	Om endringsloven.....	62
9.3.1	Innsending og oppbevaring av opplysninger	62
9.3.2	Innsyn i og avgivelse av registrerte opplysninger	62
9.4	Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering	62
9.4.1	Innsending og oppbevaring av opplysninger	62
9.4.2	Innsyn i og avgivelse av registrerte opplysninger	64
10	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	67
10.1	Forslagets formål og alternative løsninger ved gjennomføring av krav i digitaliseringsdirektivet.....	67
10.2	Konsekvenser for næringslivet.....	67
10.2.1	Generelt om konsekvenser av gjennomføringen	67
10.2.2	Anerkjennelse av identifikasjonsmidler	68
10.2.3	Elektronisk stiftelse og registrering av selskaper mv.	68
10.2.4	Elektroniske registrering av filialer i Norge av utenlandske foretak mv.	69
10.2.5	Tilgjengeliggjøring av informasjon om regler om stiftelse og registrering av selskaper og om registrering av filialer	69
10.2.6	Oppbevaring og offentliggjøring av opplysninger registrert i Foretaksregisteret mv.	69
10.3	Konsekvenser for offentlig forvaltning	70
10.3.1	Generelt om konsekvenser av gjennomføringen	70
10.3.2	Elektronisk stiftelse og registrering av selskaper mv.	70
10.3.3	Elektroniske registrering av filialer i Norge av utenlandske foretak mv.	70
10.3.4	Utveksling av informasjon gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)	71

10.3.5	Tilgjengeliggjøring av informasjon om regler om stiftelse og registrering av selskaper og om registrering av filialer	71
10.3.6	Oppbevaring og offentliggjøring av opplysninger registrert i Foretaksregisteret mv.	71
11	Forslag til forskrifter og forskriftsendringer	73

1 Innledning

Stortinget vedtok 5. juni 2023 lov 16. juni 2023 nr. 67 om endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav) (heretter «endringsloven»). I endringsloven ble det vedtatt flere forskriftshjemler i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og regnskapsloven, som gir departementet hjemmel til å fastsette nærmere regler i forskrift for å gjennomføre krav i digitaliseringsdirektivet i norsk rett. Endringsloven har bakgrunn i Prop. 76 LS (2022–2023) *Endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 270/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1151 (digitaliseringsdirektivet)*, som regjeringen la frem 31. mars 2023. En samlet næringskomité stilte seg bak lovforslagene og tilrådingen om samtykke til å innlemme digitaliseringsdirektivet i EØS-avtalen, jf. Innst. 412 L (2022–2023) og Innst. 413 S (2022–2023).

Endringsloven har per 19. juni 2023 ikke trådt i kraft. Ved kongelig resolusjon 16. juni 2023 nr. 905 er det besluttet at enkelte av bestemmelsene trer i kraft 1. juli 2023.

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår i dette høringsnotatet nye forskriftsbestemmelser som skal fastsettes på grunnlag av forskriftshjemlene som ble vedtatt i endringsloven. Forslagene omfatter:

- Ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.
- Ny forskrift om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv.
- Endringer i forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak («foretaksregisterforskriften») § 12 om avgivelse av registeropplysninger fra Foretaksregisteret.
- Endringer i forskrift 7. september 2006 nr. 1062 til utfylling og gjennomføring av regnskapsloven av 17. juli 1998 nr. 56 («regnskapslovforskriften») § 8-1-1 knyttet til reguleringen av avgivelse av dokumenter og opplysninger fra Regnskapsregisteret.
- Endringer i hjemmelsgrunnlaget for forskrift 10. august 2022 nr. 1422 om Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/1042 om regler for anvendelsen av Europaparlaments- og Rådsdirektiv (EU) 2017/1132 for det som angår tekniske spesifikasjoner og fremgangsmåte for registersammenkoblingssystemet og om opphevelse av Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/2244.

Kapittel 2 gir en oppsummering av bakgrunnen for forslagene til forskriftsbestemmelser for å gjennomføre digitaliseringsdirektivet. Det gis også en omtale av innholdet i digitaliseringsdirektivet, direktivets virkeområde og om gjennomføring av digitaliseringsdirektivet i norsk rett. I tillegg er det en omtale av forholdet til personvernlovgivningen.

Kapittel 3 oppstiller noen overordnede vurderinger knyttet til plassering av forslagene til nye forskriftsbestemmelser og tidspunkt for ikraftsetting av forskriftsbestemmelsene.

Kapittel 4 omhandler krav i digitaliseringsdirektivet artikkel 13b om anerkjennelse av identifikasjonsmidler. I endringsloven er det tatt inn en forskriftshjemmel i foretaksregisterloven ny § 10-7 for å kunne fastsette nærmere regler om dette.

I kapittel 5 behandles reglene i digitaliseringsdirektivet artikkel 13g om elektronisk stiftelse og registrering av selskaper (punkt 5.1), artikkel 13j om elektronisk innsending av informasjon om selskaper (punkt 5.2) og artikkel 13 h om maler for elektroniske stiftelse og registrering av selskaper (punkt 5.3). Førstegangsmeldinger og endringsmeldinger for aksjeselskaper kan i dag sendes inn elektronisk til Foretaksregisteret. Dette er ikke fastsatt i lov eller forskrift, men følger av registreringspraksis. Departementet foreslår å fastsette denne adgangen uttrykkelig i forskrift, som følge av digitaliseringsdirektivet artikkel 13g og 13j. Det foreslås også at registerfører kan pålegge elektronisk innsending av slike meldinger. Med bakgrunn i digitaliseringsdirektivet artikkel 13h foreslår departementet nye regler om at registerfører sørge for at det skal utarbeides og gjøres tilgjengelig maler og skjemaer for elektronisk stiftelse og registrering på engelsk. Krav til at slike maler og skjemaer skal være tilgjengelig på bokmål og nynorsk, følger allerede av språklova § 14.

Kapittel 6 behandler krav i digitaliseringsdirektivet artikkel 28a om at filialer av utenlandske foretak skal kunne registreres elektronisk. I endringsloven er det tatt inn bestemmelser i foretaksregisterloven § 4-1 og enhetsregisterloven § 12 som gir departementet hjemmel til å gi forskrift om elektronisk registrering av filialer av utenlandsk foretak.

Kapittel 7 omhandler krav i digitaliseringsdirektivet artikkel 28c og 30a som gjelder utveksling av opplysninger om filialer gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS). Dette gjelder utveksling om opplysninger om nyregistrering av filialer, endringer i filialens eller hovedforetakets opplysninger, samt sletting av filialer. Departementet foreslår en ny forskrift for å gjennomføre disse direktivkravene.

I kapittel 8 omhandler forslag for å gjennomføre digitaliseringsdirektivet artikkel 13f. Direktivbestemmelsen stiller krav til at det skal utarbeides og tilgjengeliggjøres informasjon om regler om stiftelse og registrering av selskaper og om registrering av filialer.

Kapittel 9 behandler forslag for å gjennomføre krav i digitaliseringsdirektivet artikkel 16 og 16a. Artikkel 16 stiller krav til at medlemsstatenes foretaksregistre skal samle inn, oppbevare og tilgjengeliggjøre opplysninger om selskaper som omfattes av direktivet. Flesteparten av kravene i artikkel 16 allerede er oppfylt i norsk rett. Det er imidlertid nødvendig med nye reguleringer for å gjennomføre digitaliseringsdirektivet artikkel 16 nr. 6. Direktivbestemmelsen innebærer at dokumenter og opplysninger som sendes inn som del av stiftelsen eller registreringen av et aksjeselskap, som del av registreringen av en filial, eller som del av en melding til registeret fra et aksjeselskap eller en filial, skal lagres i Foretaksregisteret i et maskinleselig og søkbart format eller som strukturerte data.

Digitaliseringsdirektivet artikkel 16a gir regler om allmennhetens rett til innsyn i dokumenter og opplysninger om visse selskaper og om avgivelse slike dokumenter fra

registrene. Departementet foreslår endringer i foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd og regnskapslovforskriften § 8-1-1 for å oppfylle direktivet artikkel 16a nr. 3 og 4. De andre kravene i artikkel 16a er allerede gjennomført i norsk rett. Forslagene til forskriftsendringer innebærer at ikke bare papirkopier, men også elektroniske kopier, skal bekreftes å være i «rett kopi». I tillegg endres kravene til autentisering av elektroniske dokumenter som utstedes. De foreslåtte endringene får betydning for dokumenter og opplysninger som avgis fra Foretaksregisteret og Regnskapsregisteret.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene er behandlet i kapittel 10. Forslagene til gjennomføring av bestemmelser i digitaliseringsdirektivet vil legge til rette for økt bruk av digitale løsninger. Dette kan ha en positiv effekt for næringslivet i form av reduserte administrative og økonomiske byrder. Tids- og ressursbesparelser ved stiftelse og registrering av selskaper og filialer kan innebære et lavere etableringshinder som gjør det enklere å starte næringsvirksomhet. Enkelte av forslagene vil kreve tekniske tilpasninger i Foretaksregisteret, Enhetsregisteret og Regnskapsregisteret, mens andre forslag forventes å medføre noe økt administrasjon for Brønnøysundregistrene, som registerfører for henholdsvis Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Kostnadene knyttet til dette dekkes innenfor de ordinære budsjetttrammene.

Forslagene antas ikke å ha vesentlige negative næringspolitiske konsekvenser.

2 Om digitaliseringsdirektivet

2.1 Bakgrunn for forskriftsforslagene

Regjeringen fremmet 31. mars 2023 Prop. 76 LS (2022–2023) *Endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteéns beslutning nr. 270/2022 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1151 (digitaliseringsdirektivet)* for Stortinget. Hoveddelen av proposisjonen gjelder forslag til bestemmelser for å gjennomføre deler av digitaliseringsdirektivet i norsk rett. Stortinget vedtok enstemmig lovforslagene 5. juni 2023.

Et sentralt formål med digitaliseringsdirektivet er å legge til rette for et effektivt og funksjonelt indre marked, som vil bidra til å ivareta konkurranseevnen og troverdigheten til selskaper i EØS. Det legges i direktivet opp til at stiftelse og registrering av visse typer selskaper bør være mest mulig lik i alle medlemsstater. I tillegg skal informasjon om selskaper deles mellom medlemsstatenes foretaksregistre, og aktører skal kunne få tak i riktig, oppdatert og tilstrekkelig informasjon om selskaper gjennom én felles nettportal.

Det følger av direktivets fortale punkt 2 at bruk av digitale løsninger kan gjøre at selskaper kan stiftes på en enklere, raskere, og tids- og kostnadsbesparende måte. Det samme vil gjelde registrering av filialer. Digitaliseringsdirektivet søker også å sikre et rettslig og administrativt miljø som kan håndtere nye utfordringer knyttet til globalisering og digitalisering, jf. fortalen punkt 3.

Direktivet søker også å bidra til å fjerne de ulikheter som i dag finnes mellom de ulike medlemsstatenes tilgjengeliggjøring av digitale verktøy og prosesser, samt selskapers mulighet til å samhandle digitalt med offentlige myndigheter om register- og selskapsrettslige spørsmål, jf. fortalen punkt 4.

Digitaliseringsdirektivet stiller krav om at medlemsstatene legger til rette for digitale løsninger overfor selskaper og mellom registerførere i ulike medlemsstater. Det omfatter blant annet løsninger for nettbasert, elektronisk innsending og deling av informasjon, mulighet for å stifte og registrere selskaper med begrenset ansvar elektronisk, og å fremme løsninger for digital dialog mellom aktørene og offentlige myndigheter.

Det følger også av direktivet at gebyrer ved bruk av registertjenester ikke skal overstige de faktiske administrative kostnadene ved registreringen i medlemsstaten. I tillegg stilles det krav om at opplysninger som leveres digitalt, også skal kunne brukes og gjenbrukes digitalt.

Digitaliseringsdirektivet ble vedtatt i EU 20. juni 2019. Hoveddelen av direktivet trådte i kraft i EU 1. august 2021, mens artikkel 13i, 13j nr. 2 og 16 nr. 6 skal tre i kraft i EU 1. august 2023.

EØS-komiteéns beslutning nr. 270/2022 innlemmer digitaliseringsdirektivet i EØS-avtalen. Gjennomføring av digitaliseringsdirektivet forutsatte på tidspunktet for EØS-komiteéns beslutning lovendring. Norge deltok i beslutningen med forbehold om Stortingets samtykke, jf. Grunnloven § 26 andre ledd. I Prop. 76 LS (2022–2023) ble det bedt om Stortingets

samtykke til godkjenning av EØS-komiteéns beslutning nr. 270/2022. Stortinget ga sitt samtykke 2. juni 2023 til at digitaliseringsdirektivet kunne innlemmes i EØS-avtalen.

Om gjennomføringen av digitaliseringsdirektivet i norsk rett står det i Prop. 76 LS (2022–2023) på side 8:

«En rekke av direktivforpliktelsene er allerede gjennomført i norsk rett. Den digitale dialogen mellom næringslivet og offentlig sektor er i Norge basert på digitale fellesløsninger, som bidrar til at befolkningen kan få mer enhetlige tjenester på tvers av forvaltningen. To slike fellesløsninger er Enhetsregisteret og Altinn. Arbeidet med å utvikle gode fellesløsninger gjør at mange av de digitale løsningene som digitaliseringsdirektivet krever, allerede er på plass i Norge. Det er allerede utstrakt bruk av digitale løsninger ved registrering av foretak og andre enheter i Brønnøysundregistrene.

Det er likevel behov for enkelte tilpasninger i norsk regelverk for å gjennomføre direktivet. Flertallet av lovforslagene i proposisjonen er forslag til hjemler i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og regnskapsloven til å gi nærmere regler i forskrift. Direktivets bestemmelser er tekniske og detaljerte, og egner seg derfor etter departementets syn best i forskrift. I medhold av forskriftshjemlene vil det kunne gis nærmere regler for å gjennomføre visse krav i digitaliseringsdirektivet. Kostnader og eventuelle konsekvenser av slike regler må utredes konkret i forbindelse med utarbeidelse av forskriftsbestemmelsene. Forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring. Det vil gi næringslivet, offentlige myndigheter og andre interessenter mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen. Departementet tar sikte på at forslag til forskriftsbestemmelser sendes på offentlig høring i løpet av 2023.»

Departementet legger i dette høringsnotatet frem forslag til forskriftsbestemmelser for å gjennomføre krav i digitaliseringsdirektivet.

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13i gir regler om «disqualified directors». Artikkelen stiller blant annet krav til at medlemsstatene skal ha regler om frakjennelse av retten til å ha tillitsverv i selskaper, for eksempel styreverv, og om mulighet til å ta i betraktning frakjennelse i andre medlemsstater. Eksempel på frakjennelse kan være ileggelse av konkursskarantene etter konkursloven § 142. Det er også krav til deling av informasjon om frakjennelse mellom foretaksregistre i EØS. Artikkel 13i reiser flere problemstillinger som departementet ser behov for å vurdere nærmere. I tillegg har artikkel 13i har utsatt ikraftsettingstidspunkt. Flere EU-stater, blant annet Sverige og Finland, har ennå ikke vedtatt regler for å gjennomføre artikkel 13i. Departementet vil komme tilbake med forslag til regler for å gjennomføre av artikkel 13i i et senere høringsnotat.

2.2 Overordnet om direktivets innhold

Digitaliseringsdirektivet tar sikte på å fjerne hindre ved stiftelse og registrering av selskaper med begrenset ansvar (tilsvarende aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper etter norsk rett). Det samme gjelder for filialer av slike selskaper som registreres i en annen medlemsstat. Direktivet stiller også krav til at det må etableres digitale løsninger for å sende inn opplysninger om selskapene til den enkelte stats foretaksregister, og for å få tilgang til informasjon som er oppført i registeret.

Medlemsstatene skal legge til rette for at selskaper kan registreres elektronisk og innen gitte saksbehandlingsfrister. Maler for slik registrering og informasjon om det nasjonale regelverket som gjelder for selskaper med begrenset ansvar, skal gjøres offentlig tilgjengelig. Informasjonen skal gjøres tilgjengelig på minst ett av EU-språkene som er bredt anvendt.

Gebyr for registrering skal være ikke-diskriminerende og ikke overstige de faktiske administrative kostnadene ved registerløsningene.

Opplysninger om selskaper etter selskapsrettsdirektivet artikkel 14 skal være offentlig tilgjengelig i medlemsstatenes handels-, selskaps- eller foretaksregister. Departementet vil i det videre bruke «foretaksregister» som samlebetegnelse, selv om registerløsninger og -betegnelser i de ulike EØS-statene varierer. Digitaliseringsdirektivet pålegger også medlemsstatene å gjøre ytterligere opplysninger om selskaper offentlig tilgjengelig. Dette gjelder for eksempel opplysninger om selskapets navn og organisasjonsform, antall ansatte, og filialer i andre medlemsstater. Det skal gis kostnadsfri elektronisk tilgang til opplysningene.

Opplysninger som selskapene leverer inn digitalt, skal kunne brukes og gjenbrukes digitalt. Formålet er at andre brukere skal kunne stole på og benytte seg av offentlige opplysninger om selskaper. Det innebærer også at selskapene skal kunne slippe å levere samme opplysninger mer enn én gang.

I juli 2017 ble det etablert et samarbeid mellom EØS-statenes foretaksregistre BRIS («Business Registers Interconnection System») gjennom forordning (EU) 2015/884 (senere erstattet av forordning (EU) 2020/2244, deretter forordning (EU) 2021/1042).

Digitaliseringsdirektivet bygger videre på dette samarbeidet. Blant annet gjelder det nye regler for deling av opplysninger om navngitte personers rett til å forplikte et selskap.

2.3 Gjennomføringen av direktivet i norsk rett

Digitaliseringsdirektivet er et minimumsdirektiv. Det vil si at direktivet ikke er til hinder for at medlemsstatene har nasjonal lovgivning som går lenger enn direktivet i å legge til rette for økt bruk av digitale verktøy og prosesser i selskapsretten. Direktivet er eksempelvis ikke til hinder for at medlemsstatene åpner for elektronisk stiftelse og registrering av andre foretaksformer enn dem som omfattes av direktivet. Medlemsstatene kan også gjøre flere opplysninger om selskaper og filialer offentlig tilgjengelig enn det direktivet stiller krav om, med mindre annet regelverk, for eksempel personvernlovgivningen, immaterielle rettigheter, krav til vern av forretningshemmeligheter eller lignende, begrenser tilgangen til å offentliggjøre informasjonen.

Direktiver skal gjennomføres i norsk rett på en klar og tydelig måte, men det er opp til lovgiver å bestemme formen og virkemidlene for hvordan dette nærmere skal gjøres. Digitaliseringsdirektivet gjør endringer i selskapsrettsdirektivet, som i Norge er gjennomført i blant annet aksjeloven og allmennaksjeloven. I tillegg til endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven, krever gjennomføring av digitaliseringsdirektivet endringer i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og regnskapsloven.

Mange av bestemmelsene i digitaliseringsdirektivet innebærer plikter for medlemsstatenes foretaksregistre. Gjennomføring av direktivet i Norge vil innebære at Brønnøysundregistrene pålegges nye plikter. Dette omfatter blant annet å utforme maler for stiftelse og registrering av foretak, og offentliggjøring av informasjon på engelsk om regler for stiftelse og registrering.

En rekke av direktivforpliktelsene er allerede oppfylt i norsk rett eller ble vedtatt ved endringsloven. Det er likevel behov for enkelte tilpasninger i norsk regelverk for å gjennomføre direktivet.

Flere av bestemmelsene i endringsloven er forskriftshjemler i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og regnskapsloven, for å kunne gjennomføre enkelte av digitaliseringsdirektivets krav i forskrift. Forslag til konkrete forskriftsbestemmelser som skal fastsettes med hjemmel i de foreslåtte forskriftshjemlene behandles i dette høringsnotatet. Om valget mellom regulering i lov eller i forskrift for å gjennomføre kravene i direktivet, står det i Prop. 76 LS (2022–2023) på side 20:

«Departementet viser til at de fleste reglene i direktivet er detaljerte og tekniske. Etter departementets vurdering er det mest hensiktsmessig å ha denne type regler i forskrift. Forskriftsregulering av til dels tekniske bestemmelser kan bidra til at reglene enklere og raskere kan oppdateres i tråd med den teknologiske utviklingen. Departementet har ved vurderingen av lov- eller forskriftsregulering lagt til grunn at mer generelle krav i direktivet bør reguleres direkte i lov. Det samme gjelder grunnleggende saksbehandlingsregler, slik som saksbehandlingsfrister. Lovforslagene i proposisjonen er basert på dette.

Det er opp til Stortinget som lovgiver å bestemme hva det eventuelt skal kunne gis forskrifter om. Ved utformingen av forslag til forskriftshjemler i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og regnskapsloven har departementet lagt vekt på å få klart frem hva hjemlene skal omfatte.»

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13i gir regler om «disqualified directors». Som nevnt i punkt 2.1 vil departementet komme tilbake med forslag til regler for å gjennomføre artikkel 13i i et senere høringsnotat.

De nærmere tekniske bestemmelsene om hvordan foretaksregistrene i EØS rent faktisk skal sende varsler/meldinger og dele informasjon gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS), er nærmere regulert i forordning (EU) 2021/1042 om regler for anvendelsen av Europaparlaments- og Rådskretsiv (EU) 2017/1132 for det som angår tekniske spesifikasjoner og fremgangsmåte for registersammenkoblingssystemet og om opphevelse av Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/2244 og forordningens vedlegg. Forordningen er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift 10. august 2022 nr. 1422 om regler for anvendelsen av Europaparlaments- og Rådskretsiv (EU) 2017/1132 for det som angår tekniske spesifikasjoner og fremgangsmåte for registersammenkoblingssystemet og om opphevelse av Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/2244. Ettersom utveksling skal knyttes til både Foretaksregisteret og Enhetsregisteret og sett i lys av endringslovens bestemmelser, se særlig kapittel 7 og 8, foreslår departementet å oppdatere hjemmelshenvisningen i forskriften, slik at forskriften også hjemles i foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven § 22a.

2.4 Innholdet i digitaliseringsdirektivet

Direktivets virkeområde (artikkel 13)

Digitaliseringsdirektivet gjør endringer i selskapsrettsdirektivets virkeområde. Virkeområdet for bestemmelsene som berøres av digitaliseringsdirektivet fastsettes i Vedlegg I og II til selskapsrettsdirektivet, og Vedlegg IIA, som er nytt med digitaliseringsdirektivet, jf. selskapsrettsdirektivet artikkel 13.

De norske organisasjonsformene som omfattes av vedleggene, tilsvarer aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. I tillegg vil norskregistrerte filialer av utenlandske foretak berøres av reglene om digital registrering av filialer og informasjonsutveksling om disse. Europeiske selskaper (SE-selskaper) berøres også indirekte av direktivet, ettersom disse selskapene etter norsk rett reguleres av allmennaksjeloven så langt det passer og ikke annet følger av SE-forordningen. Hensynene bak SE-selskapsformen tilsier også at digitaliseringsdirektivets bestemmelser får anvendelse for SE-selskapene så langt det passer.

Artikkel 13g om elektronisk stiftelse og registrering av selskap, og artikkel 13h om elektroniske maler for stiftelse av selskap, åpner for at virkeområdet kan begrenses til bare å gjelde aksjeselskaper. Artikkel 28a til 28c gjelder for filialer. Virkeområdet er med andre ord noe forskjellig for de ulike bestemmelsene i digitaliseringsdirektivet.

Departementet vil i de følgende kapitlene løpende presisere hvilke organisasjonsformer som foreslås omfattet av de ulike lovforslagene. Begrepet «selskap» vil i hovedsak brukes i den generelle omtalen av organisasjonsformer som omfattes. «Foretak» brukes dersom begrepet følger av den relevante loven, forskriften eller lignende.

Definisjoner (artikkel 13a)

I digitaliseringsdirektivet er det tatt inn flere definisjoner i artikkel 13a. De omfatter begrepene:

- elektronisk identifikasjonsmiddel
- ordning for elektronisk identifisering
- elektronisk middel
- opprettelse
- registrering av en filial
- mal

Anerkjennelse av identifikasjonsmidler (artikkel 13b)

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13b gir regler om anerkjennelse av identifikasjonsmidler. Norge skal anerkjenne og gi alle EØS-borgere mulighet til å benytte seg av elektroniske identifikasjonsmidler som er godkjent i deres egen medlemsstat, i Norge eller anerkjent som grenseoverskridende autentisering i henhold til eIDAS-forordningen artikkel 6 nr. 1.

Artikkel 13b åpner for at medlemsstatene, i unntakstilfeller, kan kreve fysisk oppmøte for å verifisere en persons identitet.

Generelle regler om elektroniske tjenester (artikkel 13c)

Artikkel 13c oppstiller visse begrensninger for direktivets rekkevidde. Blant annet berører ikke direktivet krav i nasjonal lovgivning som gjelder utarbeidelse av stiftelsesdokumenter.

Gebyrer for elektroniske tjenester (artikkel 13d)

Artikkel 13d fastsetter at medlemsstatene skal sikre at gebyrer for tjenester etter selskapsrettsdirektivet kapittel 3 er transparente og anvendes på en ikke-diskriminerende måte. Gebyrene skal ikke overskride kostnadene ved å levere tjenesten.

Betaling og betalingstjenester (artikkel 13e)

Artikkel 13e regulerer betaling. Dersom en medlemsstat krever betaling for en nærmere bestemt tjeneste, skal medlemsstaten sikre at betalingen kan utføres ved hjelp av en bredt tilgjengelig nettbasert betalingstjeneste som kan brukes til betalinger på tvers av landegrensene. Den må også gjøre det mulig å identifisere den som har betalt.

Krav til informasjon om stiftelse og registrering av selskaper (artikkel 13f)

Etter artikkel 13f skal medlemsstatene sørge for at brukervennlig og gratis informasjon om stiftelse og registrering av selskaper tilgjengeliggjøres på registreringsportaler eller nettsider. Det er angitt minstekrav til hvilken informasjon som skal tilgjengeliggjøres.

Elektronisk stiftelse og registrering av selskaper (artikkel 13g)

Artikkel 13g gir regler om elektronisk stiftelse og registrering av selskaper, saksbehandlingsfrist ved førstegangsregistrering av selskaper, og om unntak fra helelektronisk stiftelse og registrering.

Maler for elektronisk stiftelse og registrering av selskaper (artikkel 13h)

Etter artikkel 13h skal medlemsstatene tilgjengeliggjøre maler for å stifte og registrere aksjeselskaper. Innholdet i malene reguleres av nasjonal rett. Malene skal kunne brukes som ledd i elektronisk stiftelse og registrering som nevnt i artikkel 13g. Malene skal være tilgjengelig på et offisielt EU-språk som er bredt anvendt i EU.

«Disqualified directors» (artikkel 13i)

Artikkel 13i stiller krav til at medlemsstatene skal ha regler om frakjennelse av retten til å ha tillitsverv i selskaper, for eksempel styreverv, og om mulighet til å ta i betraktning frakjennelse i andre medlemsstater. Det er også krav til deling av informasjon om frakjennelse mellom foretaksregistre i medlemsstatene.

Elektronisk innsending av informasjon om selskaper (artikkel 13j)

Etter artikkel 13j skal selskaper kunne sende inn og endre dokumenter og opplysninger elektronisk. Medlemsstatene kan kreve at enkelte eller alle dokumenter og opplysninger som omfattes av bestemmelsen, skal sendes inn elektronisk. Medlemsstatene skal sikre at dokumenters opprinnelse og ekthet kan verifiseres elektronisk ved elektronisk innsending.

Offentliggjøring av dokumenter og opplysninger (artikkel 16)

Digitaliseringsdirektivet artikkel 16 regulerer hvordan medlemsstatenes registerførere skal samle inn, oppbevare og tilgjengeliggjøre opplysninger om selskaper som omfattes av direktivet.

Tilgang til offentliggjorte opplysninger (artikkel 16a)

Direktivet artikkel 16a regulerer allmennhetens rett til innsyn i nærmere bestemte opplysninger om visse selskaper. Gebyr for innsyn i registrerte opplysninger skal ikke overstige de faktiske administrative kostnadene ved å utlevere opplysningene. Opplysningene og dokumentene skal bekreftes med «rett kopi», med mindre den som har bedt om innsyn godtar at det ikke gis slik bekreftelse. Avgivelse av opplysninger skal autentiseres i henhold til eIDAS-forordningen.

Gebyrer for dokumenter og opplysninger (artikkel 19)

Artikkel 19 regulerer bruk av gebyrer for dokumenter og opplysninger som deles gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS). Gebyrer for innhenting av visse typer dokumenter og opplysninger skal ikke overstige de administrative kostnadene av slik deling. Enkelte dokumenter og opplysninger skal være kostnadsfritt tilgjengelig gjennom BRIS. Dette gjelder blant annet opplysninger om selskapets foretaksnavn, organisasjonsform, registreringsnummer og formål, samt opplysninger om filialer åpnet av selskapet i en annen medlemsstat.

Utveksling av informasjon gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) skal være kostnadsfritt for medlemsstatenes registerførere.

Elektronisk registrering av filialer (artikkel 28a)

Artikkel 28a pålegger medlemsstatene å sikre at registrering av en filial av et foretak som er underlagt lovgivningen i en annen medlemsstat, kan skje fullt ut elektronisk uten krav til fysisk oppmøte. Det skal også fastsettes nærmere regler for hvilke dokumenter og opplysninger som skal sendes inn for å kunne registrere en filial elektronisk.

Elektronisk innsending av dokumenter og opplysninger for filialer (artikkel 28b)

Etter artikkel 28b skal medlemsstatene sikre at visse typer dokumenter og opplysninger kan sendes inn elektronisk (innen eventuelle frister fastsatt i lovgivningen til medlemsstaten der filialen er etablert). Det samme gjelder for endringer i slike dokumenter og opplysninger. Medlemsstaten skal sikre at innsendingen i sin helhet kan fullføres elektronisk uten krav til fysisk oppmøte.

Nedleggelse av filialer (artikkel 28c)

Artikkel 28c regulerer kommunikasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS).

Ved mottak av enkelte dokumenter og opplysninger skal foretaksregisteret i medlemsstaten der en filial av et utenlandsk foretak er registrert, varsle foretaksregisteret i medlemsstaten

der hovedforetaket er registrert om at dets filial er nedlagt og slettet fra registeret. Foretaksregisteret i medlemsstaten der hovedforetaket er registrert skal bekrefte mottak av varsel gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS), og registrere opplysningene uten forsinkelse.

Endringer i hovedforetakets dokumenter og opplysninger (artikkel 30a)

Artikkel 30a gir regler om utveksling av informasjon om endringer i hovedforetakets dokumenter og opplysninger. Medlemsstaten der hovedforetaket er registrert skal uten forsinkelse varsle medlemsstaten der filialen er registrert gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS), dersom endring i nærmere angitte opplysninger har blitt registrert. Foretaksregisteret i medlemsstaten der filialen er registrert skal gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) bekrefte mottak av varselet, og sikre at dokumentene og opplysningene oppdateres uten forsinkelse.

Særlig om selskapsrettsdirektivet artikkel 14

Virkeområdet for enkelte bestemmelser i digitaliseringsdirektivet er avgrenset til dokumenter og opplysninger som nevnt i direktiv (EU) 2017/1132 (selskapsrettsdirektivet) artikkel 14. Dette gjelder blant annet digitaliseringsdirektivet artikkel 13j om elektronisk innsending av informasjon og artikkel 16a om tilgang til registrerte dokumenter og opplysninger som er offentlige. Digitaliseringsdirektivet gjør ikke endringer i artikkel 14.

Selskapsrettsdirektivet artikkel 14 lister opp nærmere angitte dokumenter og opplysninger som skal være offentlige. Dette omfatter:

- stiftelsesdokumentet og vedtektene, dersom vedtektene er inntatt i et eget dokument (bokstav a),
- endringer i dokumentene nevnt under bokstav a), herunder forlengelse av selskapets virksomhetsperiode (bokstav b),
- etter hver endring av stiftelsesdokumentet eller vedtektene, det endrede dokumentets fullstendige tekst med den ordlyd det har etter endringene (bokstav c),
- oppnevning av, fratredelse for samt opplysninger om identiteten til personer som i egenskap av lovbestemt selskapsorgan eller som medlemmer av et slikt organ:
 - i. har fullmakt til å representere selskapet overfor tredjeperson og i rettergang; det må gjennom offentliggjøringen framgå hvorvidt de personer som har fullmakt til å representere selskapet, kan gjøre det alene eller må gjøre det i fellesskap,
 - ii. deltar i selskapets ledelse, tilsyn eller kontroll, (bokstav d),
- minst hvert år, størrelsen på den tegnede kapital dersom stiftelsesdokumentet eller vedtektene nevner en autorisert kapital, med mindre enhver forhøyelse av den tegnede kapital krever vedtektsendring, (bokstav e),
- de regnskapsdokumenter for hvert regnskapsår som skal offentliggjøres i henhold til rådsdirektiv 78/660/EØF, 83/349/EØF, 86/635/EØF og 91/674/EØF, (bokstav f),
- enhver endring i selskapets forretningskontor (bokstav g),
- selskapets oppløsning (bokstav h),
- rettsavgjørelse som fastslår selskapets ugyldighet (bokstav i),

- oppnevning av og opplysninger om identiteten til de personer som skal forestå avviklingen, samt den myndighet som er tillagt dem, med mindre myndigheten framgår uttrykkelig og utelukkende av lov eller selskapets vedtekter, (bokstav j),
- avviklingens avslutning og sletting i registeret i de medlemsstater der dette medfører rettsvirkninger (bokstav k).

2.5 Forholdet til personvernlovgivningen

Det følger av digitaliseringsdirektivets forale punkt 38 at behandling av personopplysninger som følge av digitaliseringsdirektivets bestemmelser, må skje i tråd med reglene i EUs personvernforordning. Etersom digitaliseringsdirektivet bygger videre på EUs arbeid rundt registersammenkoblingssystemet (BRIS), vil gjennomføringen av direktivet bidra til den fortsatte avgivelsen av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) om personer registrert med roller i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret.

Personvernforordningen er gjennomført i norsk rett ved lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). Etter personopplysningsloven § 1 gjelder forordningen som lov (norsk rett). Det saklige og geografiske virkeområdet er fastsatt i henholdsvis § 2 og § 4. Departementet legger til grunn at Brønnøysundregistrenes deling av opplysninger som nevnt i digitaliseringsdirektivet hva gjelder personopplysninger, omfattes av personopplysningslovens virkeområde. Dette vil særlig gjelde opplysninger om navn på rolleinnhavere, signaturberettigede og andre med fullmakt til å representere selskaper, som etter personvernforordningen artikkel 4 nr. 1 er definert som en «personopplysning».

Behandling av slike personopplysninger må følge nærmere fastsatte prinsipper, jf. personvernforordningen artikkel 5. Etter artikkel 5 nr. 1 skal personopplysninger «behandles på en lovlig, rettferdig og åpen måte med hensyn til den registrerte ('lovlighet, rettferdighet og åpenhet')». Hva som omfattes av begrepet «behandling», følger av personvernforordningen artikkel 4 nr. 2. Bestemmelsen viser blant annet til lagring og utlevering som eksempler på hva som vil være «behandling».

Rammen for hva som er «lovlig» behandling av personopplysninger, følger av artikkel 6 nr. 1 bokstav a til f. Det oppstilles seks vilkår for hva som kan anses som lovlig behandling, hvorav minst ett av disse må være oppfylt. Departementet anser bokstav c som det mest relevante vilkåret for behandling av personopplysninger ved utveksling av slike opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS).

Etter bokstav c skal behandlingen være «nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige». Vilåret innebærer at behandlingsansvarlig (se definisjon i artikkel 4 nr. 7) må behandle personopplysninger for å kunne overholde en rettslig forpliktelse. Behandlingsansvarlig vil være Brønnøysundregistrene, som registerfører av nevnte personopplysninger og som norsk representant i BRIS-samarbeidet.

Den rettslige forpliktelsen må videre være hjemlet i nasjonal rett, jf. artikkel 6 nr. 3. Departementet legger til grunn at departementets forslag til endringer i foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven § 22a vil oppfylle vilkåret om at det

foreligger en rettslig forpliktelse hjemlet i nasjonal rett, ettersom utlevering av opplysninger om navn på rolleinnhavere, signaturberettigede og andre med fullmakt til å representere selskaper er nødvendig for å overholde norske forpliktelser etter EØS-avtalen. Departementet legger til grunn at Brønnøysundregistrene som et minimum plikter å utlevere informasjon som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14, herunder opplysninger om navn på rolleinnhavere, signaturberettigede og andre med fullmakt til å representere selskaper.

3 Forslag til regulering

3.1 Overordnede vurderinger knyttet til forskriftsregulering

Forskriftsforslagene i dette høringsnotatet innebærer endringer i regelverket som regulerer registervirksomheten til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret, samt en rekke nye plikter. Disse pliktene vil ha motsvarende rettigheter for brukerne av registertjenestene. Det vil blant annet være snakk om endringer knyttet til elektronisk stiftelse og registrering, elektronisk innsending av dokumenter og opplysninger, tilgjengeliggjøring av maler for stiftelse, varsel via registersammenkoblingssystemet (BRIS), krav til lagring og oppbevaring av dokumenter og opplysninger, samt krav til å utarbeide og tilgjengeliggjøre informasjon om regler om stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om registrering av filialer av utenlandske foretak.

Forslag til forskriftsbestemmelser for å gjennomføre krav i digitaliseringsdirektivet må ses i sammenheng med øvrig regelverk på dette området, for eksempel bestemmelser i foretaksregisterforskriften og enhetsregisterforskriften om signering og kontroll av meldinger til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret.

For å gjennomføre krav i digitaliseringsdirektivet om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og elektronisk registrering av utenlandske foretak (filialer), er det nødvendig med en rekke nye forskriftsbestemmelser. Departementet foreslår at disse samles i en egen ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv. Hovedbegrunnelsen for dette er at foretaksregisterforskriften og enhetsregisterforskriften gir generelle regler for foretak som skal eller kan registreres i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. De to eksisterende forskriftene gjelder uavhengig av foretaksform. Å ta inn nye bestemmelser i foretaksregisterforskriften og enhetsregisterforskriften som bare vil gjelde enkelte foretaksformer (aksjeselskaper og filialer av utenlandske foretak) vil etter departementets syn gjøre forskriftene mindre oversiktlige for brukere av forskriftene.

Flere av forslagene til forskriftsbestemmelser gjelder gjennomføring av krav i digitaliseringsdirektivet om utveksling av opplysninger om foretak gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS). Typisk er det snakk om:

- Plikt for registerfører til å oppdatere opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret på grunnlag av meldinger som registerfører mottar gjennom BRIS fra registermyndigheter i andre EØS-stater.
- Plikt for registerfører til å bekrefte mottak av slike meldinger gjennom BRIS.
- Plikt for registerfører til å varsle registermyndigheter i andre EØS-stater gjennom BRIS om endringer i Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret.

Bestemmelsene er detaljerte og gjelder utelukkende plikter for registerfører. Å ta inn en regulering av dette i foretaksregisterforskriften og enhetsregisterforskriften, vil etter departementets syn gjøre disse forskriftene mindre oversiktlige og leservennlige for brukerne. På samme måte som nevnt over, tilsier dette at forslagene til

forskriftsbestemmelser som knytter seg til utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) bør plasseres i en egen ny forskrift. Se forslaget til ny forskrift om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv. Departementet viser i denne forbindelse også til at EU-regelverket knyttet til utveksling av informasjon om selskaper mv. stadig er i utvikling. EU-kommisjonen har 29. mars 2023 fremmet forslag til nye endringer i direktiv (EU) 2017/1132 («selskapsrettsdirektivet»), som skal gjøre det enklere for selskaper å bruke digitale verktøy og prosesser¹². Forslagene omfatter blant annet regler for å gjennomføre et «engangsprinsipp». Det vil si at selskaper ikke trenger å gi opplysninger på nytt når de registrerer en filial eller et datterselskap i en annen medlemsstat. Forventede nye EU-reguleringer knyttet til utveksling av informasjon gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS), kan også tilsi at det er hensiktsmessig med en egen forskrift på dette området. Dette vil gjøre det enklere å samle alle bestemmelser i én og samme forskrift, som også gjør regelverket enklere tilgjengelig for allmennheten.

Enkelte forslag til forskriftsbestemmelser foreslår departementet å ta inn i foretaksregisterforskriften og regnskapslovforskriften. Dette gjelder forslag for å gjennomføre krav i digitaliseringsdirektivet som knytter seg til utlevering av kopier av dokumenter eller utdrag av dokumenter fra Foretaksregisteret og Regnskapsregisteret, og krav til metoder for å bekrefte ektheten og opprinnelsen til av slike kopier eller utdrag («autentisering»). Foretaksregisterforskriften § 12 og regnskapslovforskriften § 8-1-1 har i dag enkelte bestemmelser om dette. Det er nødvendig med enkelte endringer i disse paragrafene som følge av digitaliseringsdirektivet.

Etter departementets syn er disse bestemmelsene av en slik generell karakter at det ikke bryter med forskriftenes oppbygning eller system å innta direktivkravene i de generelle registerforskriftene.

3.2 Om tidspunkt for ikraftsetting

Enkelte av forslagene til forskriftsbestemmelser krever at det gjøres tilpasninger i de tekniske løsningene som ligger til grunn for Foretaksregisteret, Enhetsregisteret og Regnskapsregisteret før bestemmelsene kan tre i kraft. I kongelig resolusjon 16. juni 2023 nr. 905 er det angitt hvilke bestemmelser i endringsloven som ikke kan tre i kraft på nåværende tidspunkt grunnet behovet for utvikling og tilpasning av Brønnøysundregistrenes tekniske løsninger. Andre forslag forutsetter at det utarbeides materiale på engelsk. Et eksempel på det siste er utarbeidelse av informasjon på engelsk om norske regler om stiftelse og registrering av aksjeselskaper.

Det er per i dag ikke mulig å angi når alle de tekniske løsningene vil være på plass. Blant annet må arbeidet med de tekniske tilpasningene ses i lys av annet teknisk utviklingsarbeid

¹https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1930

²https://commission.europa.eu/publications/proposal-directive-further-expand-and-upgrade-use-digital-tools-and-processes-company-law-all_en

i Brønnøysundregistrene, som for eksempel registerførers arbeid med å få på plass en ny registerplattform (BRsys).

Departementet forutsetter at registerfører prioriterer arbeidet med tekniske tilpasninger for å oppfylle digitaliseringsdirektivets krav, da det her er snakk om å gjennomføre Norges EØS-rettslige forpliktelser.

4 Anerkjennelse av identifikasjonsmidler

4.1 Gjeldende rett

Identifisering av personer og foretak i Foretaksregisteret reguleres av foretaksregisterforskriften § 15. Her fremgår det at personer er «identifisert ved fødselsnummer og foretak ved organisasjonsnummer. Utenlandske fysiske personer uten norsk fødselsnummer identifiseres med D-nummer». Signering av elektronisk melding til Foretaksregisteret er regulert av foretaksregisterforskriften § 9.

Signering av elektronisk registermelding forutsetter at brukeren benytter de elektroniske identifikasjonsmidler som ID-porten og Altinn tilbyr. Det er tale om personlig eID (elektronisk identifikasjon) på betydelig sikkerhetsnivå (nivå 3) eller høyeste sikkerhetsnivå (nivå 4). Personlig eID kan for eksempel være BankID eller MinID.

Betydelig sikkerhetsnivå krever bruk av MinID, mens høyeste sikkerhetsnivå krever bruk av BankID, Buypass eller Commifides. Begge sikkerhetsnivåene innebærer to-faktorautentisering, og forutsetter at personen har norsk fødselsnummer eller d-nummer.

eIDAS-forordningen³⁴ regulerer eID i EØS, og er gjennomført i norsk rett i lov 15. juni 2018 nr. 44 om elektroniske tillitstjenester. Forordningen åpner for at privatpersoner og bedrifter skal kunne bruke sin eID for å få tilgang til elektroniske tjenester fra offentlig sektor i andre stater som tilbyr pålogging med eID. eID-en må i så fall enten være utstedt av en offentlig myndighet eller godkjent av en offentlig myndighet. Rent teknisk støtter ID-porten eID-pålogging med eID fra andre stater, men for å foreta seg noe i Altinn, må brukerens eID kobles mot fødselsnummer eller d-nummer i Folkeregisteret. EØS-borgere som skal logge seg inn på norske offentlige tjenester med sin nasjonale eID, må derfor være registrert i Folkeregisteret med fødsels- eller d-nummer og anvende dette ved innlogging, for å kunne bruke Altinn fullt ut.

EØS-borgere som meldes i selskapsroller til Foretaksregisteret, for eksempel som styremedlem eller daglig leder, kan skaffe d-nummer ved søknad til Brønnøysundregistrene, som rekvirerer et d-nummer fra Skatteetaten, jf. forskrift 14. juli 2017 nr. 1201 til folkeregisterloven (folkeregisterforskriften) § 2-2-3 første ledd bokstav c. Det er opp til rekvirenten å avgjøre om fysisk oppmøte kreves for identitetskontroll, jf. folkeregisterforskriften § 2-2-5. Brønnøysundregistrene krever fysisk oppmøte for enkeltpersonforetak, men ikke øvrige foretak. Selv om fysisk oppmøte ikke kreves for

³ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 910/2014 av 23. juli 2014 om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked og om oppheving av direktiv 1999/93/EF (eIDAS-forordningen)

⁴ eIDAS-forordningen er under revisjon i EU. Det foreligger forslag fra Europakommisjonen om en europeisk eID (en lommebokløsning), der hensikten er å løse de utfordringene man har møtt på hittil i arbeidet med europeisk eID.

samtligte foretak, er det krav om at det skal vedlegges bekreftet kopi⁵ av pass eller tilsvarende legitimasjonsdokument, jf. folkeregisterforskriften § 2-2-4 andre ledd andre punktum. I praksis vil det innebære at utenlandske personer må møte opp fysisk, for eksempel på en norsk ambassade, for å få bekreftet kopi av legitimasjonsdokumentet.

Det gjenstår fortsatt arbeid med å utvikle egnede tekniske løsninger for å kunne benytte eID fullt ut over landegrensene. Dette arbeidet forutsetter et teknisk samarbeid mellom EØS-statene.

4.2 Digitaliseringsdirektivets krav

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13b fastsetter at medlemsstatene skal sikre at visse elektroniske identifikasjonsmidler anerkjennes og kan brukes av EØS-borgere ved bruk av elektroniske løsninger som omfattes av digitaliseringsdirektivet.

Medlemsstatene skal gi alle EØS-borgere mulighet til å benytte seg av anerkjente elektroniske identifikasjonsmidler på tvers av EØS, jf. artikkel 13b nr. 1 bokstav a, eller elektroniske identifikasjonsmidler utstedt i en annen medlemsstat som er anerkjent for grenseoverskridende autentisering etter eIDAS-forordningen artikkel 6 nr. 1, jf. artikkel 13b nr. 1 bokstav b. Elektroniske identifikasjonsmidler fra en annen medlemsstat som ikke oppfyller sikkerhetskravene fastsatt i eIDAS-forordningen artikkel 6 nr. 1, kan avvises, jf. digitaliseringsdirektivet artikkel 13b nr. 2.

Det følger av artikkel 13b nr. 3 at medlemsstatene skal offentliggjøre hvilke identifikasjonsmidler de anerkjenner.

Artikkel 13b nr. 4 åpner for at det kan kreves fysisk oppmøte for å bekrefte identitet i det enkelte tilfellet, dersom det er grunnlag for mistanke om identitetsmisbruk. Krav om fysisk oppmøte må begrunnes med grunnlag i det offentliges interesse i å forhindre identitetstyveri og identitetsforfalskning.

4.3 Om endringsloven

Gjennomføring av direktivet artikkel 13b om anerkjennelse av identifikasjonsmidler i norsk rett, er omtalt i Prop. 76 LS (2022–2023) kapittel 5. Departementet vurderte i proposisjonen at regulering av bruk og anerkjennelse av elektroniske identifikasjonsmidler vil være av teknisk og detaljert karakter, og derfor egner seg best i forskriftsbestemmelser. Stortinget har sluttet seg til dette i lovvedtak nr. 90 (2022–2023).

I endringsloven er det tatt inn en ny § 10-7 i foretaksregisterloven som gir hjemmel til å gi nærmere forskriftsbestemmelser om bruk av elektroniske identifikasjonsmidler.

⁵I henhold til Skattedirektoratets praksis skal kopi av legitimasjonsdokumentet være bekreftet av norsk offentlig myndighet, norsk utenriksstasjon, notarius publicus eller norsk bank. Kopi av legitimasjonen skal være original, hvilket innebærer at den ikke skal være fakset, scannet eller kopi av kopi. En bekreftet kopi bekrefter at dokumentet som er kopiert er originalt, og at det aktuelle dokumentet har blitt kopiert av den som stempler/signerer.

Etter foretaksregisterloven ny § 10-7 første punktum kan departementet gi nærmere regler om bruk av elektroniske identifikasjonsmidler ved elektronisk stiftelse og registrering av foretak, samt ved elektronisk signering av meldinger til Foretaksregisteret. Forslaget gir hjemmel til å utarbeide enhetlige fellesregler for slik bruk. Etter andre punktum åpnes det for å fastsette nærmere regler om identifikasjonsmidler fra andre EØS-stater. Blant annet vil det kunne fastsettes regler om at identifikasjonsmidler fra EØS-stater som ikke oppfyller sikkerhetskravene i eIDAS-forordningen, kan avvises av registerfører. Det kan også gis forskriftsbestemmelser som regulerer hvordan Foretaksregisteret skal offentliggjøre hvilke identifikasjonsmidler som er anerkjent i Norge.

4.4 Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering

Foretaksregisterloven ny § 10-7 åpner for at det kan gis regler i forskrift om anerkjennelse av elektroniske identifikasjonsmidler i samsvar med digitaliseringsdirektivet artikkel 13b.

Per dags dato kan EØS-borgere uten norsk fødselsnummer eller d-nummer logge seg på ID-porten og Altinn, men de har ikke mulighet til å foreta handlinger som å sende inn registermeldinger. Koblingen opp mot fødselsnummer og d-nummer sikrer at det gjøres en sikker identifisering av fysiske personer før disse får tilgang til å bruke ID-porten og Altinn fullt ut. Det gjør også at det er etterprøvbart hvem som har sendt inn meldinger, foretatt endringer, registrert opplysninger mv. Dette bidrar til å sikre god registerkvalitet i Foretaksregisteret.

Departementet vurderte i Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 5.5 at en forskriftshjemmel er «en hensiktsmessig måte å legge til rette for at det raskt kan fastsettes eventuelle tekniske regler» når pågående arbeider nasjonalt og internasjonalt om bruk av elektroniske identifikasjonsmidler er ferdigstilt. Departementet viser her til at eIDAS-forordningen er under revisjon i EU, og at det foreligger forslag fra Europakommisjonen om en europeisk eID (en lommebokløsning), der hensikten er å løse de utfordringene man har møtt på hittil i arbeidet med europeisk eID. Disse mekanismene kan bidra til å sikre tilgang til sikker verifisering av utenlandske personers identitet. Departementet viser også til «Nasjonal strategi for eID i offentlig sektor», som var på offentlig høring sommeren 2022. Disse arbeidene er ikke ferdigstilt. Resultatet av disse kan føre til behov for regelverksendringer og utvikling av nye tekniske løsninger. Departementet fastholder derfor vurderingene i Prop. 76 LS (2022–2023).

Departementet foreslår på nåværende tidspunkt ikke forskriftsbestemmelser for å gjennomføre artikkel 13b nr. 1 og nr. 2, men vil følge den nasjonale og internasjonale utviklingen nøye for tidligst mulig å kunne fastsette nærmere regler om anerkjennelse og bruk av elektroniske identifikasjonsmidler.

Imidlertid vil departementet foreslå en forskriftsbestemmelse om at Foretaksregisteret skal offentliggjøre hvilke elektroniske identifikasjonsmidler som kan brukes for å sende førstegangsmeldinger og endringsmeldinger til Foretaksregisteret for aksjeselskaper og utenlandske foretak, jf. artikkel 13b nr. 3. Offentliggjøringen kan for eksempel skje ved publisering på Brønnøysundregistrenes nettsider. Departementet legger til grunn at informasjonen bør publiseres på norsk og engelsk, selv om det ikke følger direkte av

direktivforpliktelsen. Et sentralt formål med digitaliseringsdirektivet er å gjøre dette lettere å starte opp økonomisk virksomhet ved å opprette selskaper og eller filialer i en annen EØS-stat, jf. direktivets fortale punkt 2. Dette formålet vil etter departementets syn best oppnås dersom informasjonen også tilgjengeliggjøres på et språk som er bredt anvendt i EØS.

Se § 8 i forslag til ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Artikkel 13b nr. 4 åpner for at det i visse tilfeller kan kreves fysisk oppmøte for å bekrefte noens identitet, dersom dette er begrunnet med grunnlag i det offentliges interesse i å forhindre identitetstyveri og identitetsforfalskning. Som nevnt i punkt 4.1, følger det allerede av norsk rett at det er fastsatt regler om tildeling av d-nummer for EØS-borgere som meldes i selskapsroller til Foretaksregisteret. Selv om Brønnøysundregistrene ikke krever fysisk oppmøte ved tildeling av d-nummer, er det krav om at det skal vedlegges bekreftet kopi av pass eller tilsvarende legitimasjonsdokument, jf. folkeregisterforskriften § 2-2-4 andre ledd andre punktum. I praksis vil det innebære at utenlandske personer må møte opp fysisk, for eksempel på en norsk ambassade, for å få bekreftet kopi av legitimasjonsdokumentet.

Disse reglene ivaretar etter departementets syn registerførers mulighet til og behov for å kontrollere noens identitet i forbindelse med registrering av roller i Foretaksregisteret. På denne bakgrunn foreslår departementet ikke nye regler på dette området.

5 Elektronisk stiftelse og registrering av selskaper mv.

5.1 Elektronisk stiftelse og registrering

5.1.1 Gjeldende rett

Elektronisk stiftelse og registrering

I norsk rett går det et skille mellom det å stifte et selskap og det å registrere det i Foretaksregisteret. I praksis er imidlertid stiftelse og registrering ofte tett knyttet sammen.

For å stifte et aksjeselskap, skal det opprettes et stiftelsesdokument, jf. aksjeloven § 2-1 første ledd første punktum. Det følger av § 2-1 første ledd tredje punktum at stiftelsesdokumentet kan opprettes som et papirdokument eller gjennom Foretaksregisterets elektroniske løsning for stiftelse av aksjeselskap. Selskapet må meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er signert, jf. aksjeloven § 2-18 første ledd. Dersom selskapet ikke er meldt til Foretaksregisteret innen tremånedersfristen, kan det ikke registreres, og forpliktelser etter stiftelsesdokumentet er ikke lenger bindende, jf. aksjeloven § 2-18 tredje ledd første og andre punktum.

Brønnøysundregistrene har utviklet en løsning for både å stifte og registrere aksjeselskaper elektronisk. Den elektroniske løsningen benytter en mal med fritekstfelt som fylles ut av innsender.

Allmennaksjeselskaper kan registreres i Foretaksregisteret elektronisk. Det kan også sendes inn endringsmeldinger om slike selskaper til Foretaksregisteret elektronisk. Det samme gjelder for filialer av utenlandske foretak. Allmennaksjeselskaper kan etter norsk rett ikke stiftes elektronisk.

Foretaksregisterets elektroniske løsninger reguleres av flere bestemmelser i foretaksregisterloven og forskrifter til loven. Foretaksregisterloven § 4-1 fjerde ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift med regler som pålegger de registreringspliktige elektronisk innsending til registeret. Det er ikke fastsatt noen forskrift med hjemmel i foretaksregisterloven § 4-1 fjerde ledd. Etter foretaksregisterloven § 4-3 andre ledd kan det i forskrift gjøres unntak fra de alminnelige signeringskravene i loven for elektroniske meldinger. Foretaksregisterforskriften § 9 gir nærmere regler om signering av elektroniske meldinger til Foretaksregisteret.

Etter foretaksregisterloven § 10-6 kan Kongen «i forskrift gi nærmere regler om Foretaksregisterets elektroniske løsninger for stiftelse av foretak i den utstrekning loven gir adgang til elektronisk stiftelse». Bestemmelsen gir ikke hjemmel for elektronisk stiftelse i seg selv. Adgangen til elektronisk stiftelse må følge av stiftelsesreglene for vedkommende foretaksform, jf. Prop. 111 L (2012–2013) side 122. Bestemmelsen gir hjemmel for en nærmere regulering av Foretaksregisterets elektroniske løsning i den grad det etter annen lovgivning eller annet regelverk er åpnet for elektronisk stiftelse. Slik regulering finnes i dag bare i aksjeloven § 2-1 første ledd tredje punktum.

Myndigheten etter foretaksregisterloven § 10-6 er delegert til Nærings- og fiskeridepartementet, jf. kongelig resolusjon 14. juni 2013 nr. 636. Det er ikke fastsatt slik forskrift.

Foretaksregisteret fører kontroll av innkomne meldinger, jf. foretaksregisterloven § 5-1. Det skal føres kontroll med om det som kommer inn til registrering i Foretaksregisteret, og grunnlaget for det, er i samsvar med lov og er blitt til i samsvar med lov.

Saksbehandlingsfrist for behandling av førstegangsmelding til Foretaksregisteret

Foretaksregisterloven fastsetter ikke saksbehandlingsfrister for behandling av førstegangsmeldinger til Foretaksregisteret. Frist for å behandle slike meldinger reguleres dermed av de alminnelige saksbehandlingsreglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). Forvaltningsloven § 11 a første ledd stiller krav om at forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken «uten ugrunnet opphold». For meldinger til Foretaksregisteret løper saksbehandlingstiden fra tidspunktet melding om registrering har kommet inn til registeret. Melding regnes ikke som kommet inn før den er signert og oppfyller kravene til innsending.

Betaling og bekreftelse av aksjeinnskudd

Det følger av aksjeloven § 2-18 andre ledd at før selskapet meldes til registrering i Foretaksregisteret, skal aksjeinnskudd være ytet fullt ut. I meldingen til Foretaksregisteret skal det opplyses om at selskapet har mottatt aksjeinnskuddene. Dette skal bekreftes av revisor. Skal aksjeinnskuddene utelukkende gjøres opp i penger, kan bekreftelsen også gis av et finansforetak, en advokat eller en statsautorisert regnskapsfører. Aksjeloven § 10-9 andre ledd fastsetter tilsvarende krav til bekreftelse av aksjeinnskudd ved kapitalforhøyelse.

Hva som er et «finansforetak», reguleres av lov. 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finansforetak (finansforetaksloven). Finansforetak omfatter foretak som driver virksomhet som bank, kredittforetak, finansieringsforetak, forsikringsforetak, pensjonsforetak eller holdingforetak i finanskonsern, jf. finansforetaksloven § 1-3. Finansforetaksloven gjelder for virksomhet som drives i eller skal drives i Norge, og norske finansforetaks virksomhet i utlandet, jf. finansforetaksloven § 1-2. Det følger av § 1-2 at loven også gjelder for utenlandske finansforetak som driver eller skal drive virksomhet gjennom filial her i riket, eller ved grensekryssende virksomhet i den utstrekning det følger av bestemmelsene i finansforetaksloven kapittel 5.

Med «penger» etter aksjelovens bestemmelser menes norske kroner. Aksjeinnskudd i annen valuta enn norske kroner eller i en kombinasjon av norske kroner og utenlandsk valuta anses som tingsinnskudd, og må bekreftes av revisor.

Kravet til bekreftelse av aksjeinnskuddet gjelder uavhengig av innskuddets størrelse, og er fastsatt for å sikre at det som er opplyst innbetalt til selskapet som aksjeinnskudd, faktisk er det. Av foretaksregisterloven § 4-4 bokstav e følger det at bekreftelsen skal gis i et dokument som skal være vedlagt meldingen til Foretaksregisteret.

For å avgi en bekreftelse om innbetaling av aksjeinnskudd elektronisk (gjennom Altinn), kreves det av tekniske årsaker at den som avgir bekreftelsen har norsk organisasjonsnummer. Uten norsk organisasjonsnummer vil den som skal avgi bekreftelse om innbetalt aksjeinnskudd måtte gjøre dette i papirformat.

5.1.2 Digitaliseringsdirektivets krav

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13g gir regler om elektronisk stiftelse og registrering av selskaper. Artikkel 13g stiller blant annet krav til hvilke regler medlemsstatene skal fastsette om elektronisk stiftelse og registrering. Det er også regler om innbetaling av aksjeinnskudd, saksbehandlingstid, og regler om unntak fra helelektronisk stiftelse og registrering.

Det følger av artikkel 13g nr. 1 andre avsnitt at medlemstatene kan bestemme at løsninger for elektronisk stiftelse og registrering ikke skal tilgjengeliggjøres for andre typer selskaper enn dem som er nevnt i vedlegg II til direktivet. Reglene i artikkel 13g er derfor bare obligatoriske for selskapstyper som tilsvarer norske aksjeselskaper.

I digitaliseringsdirektivet brukes gjennomgående begrepet «formation». Dette begrepet er i artikkel 13a fjerde punkt definert som:

«‘formation’ means the whole process of establishing a company in accordance with national law, including the drawing up of the company’s instrument of constitution and all the necessary steps for the entry of the company in the register»

Etter artikkel 13g nr. 1 skal selskaper kunne stiftes og registreres elektronisk. Det følger av bestemmelsen at det ikke kan stilles krav om at den eller de som skal stifte eller registrere selskapet må møte opp fysisk hos registerfører eller andre steder i forbindelse med stiftelsen eller registreringen. Se likevel om unntaket i artikkel 13g nr. 8 nedenfor.

Det følger av artikkel 13g nr. 2 at medlemsstatene skal fastsette detaljerte regler om elektronisk stiftelse og registrering av selskaper, herunder regler for bruk av maler og andre dokumenter som er nødvendig for å stifte og registrere selskaper elektronisk. Se nærmere om direktivets krav til maler i punkt 5.3.2. Bestemmelsen fastsetter at elektronisk stiftelse og registrering skal kunne skje ved å sende inn dokumenter og informasjon i elektronisk form, herunder elektroniske kopier av dokumenter og informasjon som angitt i artikkel 16a nr. 4. Se nærmere om artikkel 16a nr. 4 i punkt 9.2.2.

Etter artikkel 13g nr. 3, jf. artikkel 13g nr. 2, skal regler om elektronisk og stiftelse minst omfatte:

- a. prosedyrer for å sikre at innsendere har nødvendig rettslig handleevne og myndighet til å representere selskapet
- b. metodene for å verifisere innsenders identitet etter artikkel 13b. Artikkel 13b angir en plikt til å anerkjenne elektroniske identifikasjonsmidler i EØS
- c. hvilke krav som gjelder for at innsendere skal bruke «tillitstjenester», som referert til i forordning (EU) nr. 910/2014
- d. prosedyrer for å kontrollere lovligheten av selskapets formål, i den grad det er krav om slik kontroll i nasjonal rett

- e. prosedyrer for å kontrollere lovligheten av selskapets foretaksnavn, i den grad det er krav om slik kontroll i nasjonal rett
- f. prosedyrer for å verifisere oppnevning av tillitspersoner

Etter artikkel 13g nr. 4, jf. artikkel 13g nr. 2, kan medlemsstatene også fastsette regler om:

- a. prosedyrer for å sikre lovligheten av selskapets stiftelsesdokument
- b. konsekvenser av at noen er fratatt retten til å være tillitsperson
- c. rollen til notarius publicus, person eller annet organ som er bemyndiget etter nasjonal rett til å håndtere alle sider ved den elektroniske stiftelsen av selskaper
- d. at selskaper som foretar innbetaling av aksjeinnskudd ved tingsinnskudd ikke skal kunne stifte selskapet helelektronisk

Det følger av artikkel 13g nr. 5 at medlemsstatene ikke kan stille krav om at elektronisk stiftelse eller registrering av selskapet er betinget av krav om tillatelse eller konsesjon før selskapet er registrert, med mindre et slikt krav er nødvendig for forsvarlig tilsyn med visse aktiviteter.

Etter artikkel 13g nr. 6 skal betaling av aksjeinnskudd kunne skje elektronisk til en bankkonto i en bank som opererer i EU, dersom betalingen er et krav for å stifte eller registrere et selskap. Bevis for betalingen skal kunne sendes inn elektronisk.

Artikkel 13g nr. 7 stiller krav om en saksbehandlingsfrist på fem virkedager, dersom selskapet stiftes elektronisk av fysiske personer ved bruk av maler som nevnt i artikkel 13h. I andre tilfeller, er fristen ti virkedager. Fristen skal regnes fra det tidspunkt som kommer senest av:

- ii. datoen for gjennomføringen av alle formelle prosedyrer knyttet til stiftelsen, herunder at kompetent myndighet i medlemsstaten har mottatt all dokumentasjon og informasjon, eller
- iii. datoen for betaling av registreringsgebyr, betaling av aksjeinnskudd eller betaling av aksjeinnskudd ved tingsinnskudd

Dersom saksbehandlingsfristen ikke kan overholdes, skal innsender underrettes om årsaken til forsinkelsen.

Artikkel 13g nr. 8 åpner for at myndigheter eller andre personer eller organer som etter nasjonal rett behandler elektronisk stiftelse eller registrering i visse tilfeller kan kreve at innsenderen møter opp fysisk. Krav om fysisk oppmøte kan bare skje der offentlige interesser som er knyttet til å sikre oppfyllelse av regler om rettslig handleevne eller myndighet til å representere selskapet, rettferdiggjør dette. I slike tilfeller skal medlemsstatene sikre at fysisk oppmøte bare kan kreves etter en konkret vurdering i den enkelte saken, hvor det grunn til mistanke om manglende oppfyllelse av reglene om rettslig handleevne og representasjonsrett, jf. artikkel 13g nr. 3 bokstav a. Medlemsstatene skal sikre at andre steg av stiftelse og registrering av selskapet kan fullføres elektronisk.

5.1.3 Om endringsloven

Gjennomføring av reglene i direktivet artikkel 13g om elektronisk stiftelse og registrering er behandlet i Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 4.5.1.

Direktivet artikkel 13g nr. 1 og 2 stiller krav om at medlemsstatene har regler som åpner for at selskaper med begrenset ansvar, tilsvarende norske aksjeselskaper, kan stiftes elektronisk. I proposisjonen vises det til at aksjeloven allerede åpner for at aksjeselskaper kan stiftes elektronisk. Departementet foreslår ikke å åpne for at andre foretaksformer enn aksjeselskaper kan stiftes elektronisk. I proposisjonen på side 31 står det:

«Hensynet til likebehandling kan tilsi at adgangen til elektronisk stiftelse bør gjelde uavhengig av foretaksform. Å åpne for at andre foretaksformer enn aksjeselskaper kan stiftes elektronisk, kan også føre til tids- og ressursbesparelser for næringslivet og andre aktører på sikt. Dette må imidlertid avveies mot kostnadene for det offentlige ved å utvikle og administrere slike løsninger. Per i dag finnes det langt flere aksjeselskaper enn andre foretaksformer, og det stiftes langt flere aksjeselskaper hvert år enn andre foretaksformer. Samlet er derfor behovet for elektronisk stiftelse størst for aksjeselskaper. Å utvikle og administrere elektroniske stiftelsesløsninger for andre foretaksformer enn aksjeselskaper vil kunne medføre uforholdsmessige kostnader sammenlignet med eventuelle gevinster.

På denne bakgrunn opprettholder departementet forslaget i høringsnotatet om på nåværende tidspunkt ikke å åpne for elektronisk stiftelse av andre organisasjonsformer enn aksjeselskaper. Departementet vil imidlertid fortløpende vurdere hensiktsmessigheten av foretakslovgivningen, også på dette området. Departementet viser imidlertid til at foretaksregisterloven åpner for elektronisk innsending og signering av meldinger til Foretaksregisteret. Etter foretaksregisterforskriften § 9 første ledd åpnes det blant annet for at bare én av meldepliktige behøver å signere den elektroniske meldingen.»

I endringsloven er det tatt inn en ny forskriftshjemmel i foretaksregisterloven § 10-6 som åpner for å regulere elektronisk stiftelse av andre organisasjonsformer nærmere i forskrift, dersom det åpnes for elektronisk stiftelse i den enkelte foretaksloven. Ved behov vil det dermed kunne gis forskrift om elektronisk stiftelse av andre organisasjonsformer.

Det følger av aksjeloven § 2-1 første ledd tredje punktum at stiftelsesdokumentet for aksjeselskaper kan opprettes som et papirdokument eller gjennom Foretaksregisterets elektroniske løsning for stiftelse av aksjeselskaper. Endringsloven gjør en endring av bestemmelsen, som innebærer at elektroniske løsninger for stiftelse kan utvikles av andre aktører og godkjennes av registerfører til bruk ved elektronisk stiftelse. Departementet skriver i proposisjonen at «[e]ndringen vil gi økt fleksibilitet for registerfører, samt gi Brønnøysundregistrene mulighet til å se på prioritering av sine ressurser og potensielt et større utvalg av mulige tekniske løsninger». Endringsforslaget er i tråd med det pågående prosjektet Digital selskapsetablering, som muliggjør stiftelse av aksjeselskaper gjennom tredjepart (fagsystemer).

I tillegg er foretaksregisterloven § 10-6 endret slik at det gir departementet myndighet til å gi forskrift med nærmere regler om elektroniske løsninger for stiftelse og registrering av foretak. Bestemmelsen åpner at forskrifter kan omfatte nærmere regler om tekniske krav til løsningene og om registerførers adgang til å godkjenne elektroniske løsninger. Sistnevnte

vil gjelde registerførers myndighet til å godkjenne elektroniske løsninger for stiftelse og registrering som er utviklet av eksterne aktører.

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13g nr. 3 stiller krav til at medlemsstatene skal ha visse typer regler om elektronisk stiftelse og registrering av selskaper. Departementet vurderte i proposisjonen at disse kravene allerede er oppfylt i norsk rett.

Etter artikkel 13g nr. 4, jf. artikkel 13g nr. 2, kan medlemsstatene også fastsette regler om prosedyrer for å sikre lovligheten av selskapets stiftelsesdokument (artikkel 13g nr. 4 bokstav a), konsekvenser av at noen er fratatt retten til å være tillitsperson (artikkel 13g nr. 4 bokstav b), rollen til notarius publicus, person eller annet organ som er bemyndiget til å håndtere elektronisk stiftelse av selskaper (artikkel 13g nr. 4 bokstav c), og at selskaper som foretar innbetaling av aksjeinnskudd ved tingsinnskudd ikke skal kunne stifte selskapet helelektronisk (artikkel 13g nr. 4 bokstav d).

I proposisjonen ble det ikke ansett nødvendig å fastsette nye regler knyttet til 13g nr. 4 bokstav a til c. I proposisjonen står det på side 31 til 32:

«Det har ikke kommet innspill i høringen om at det foreligger et behov for å fastsette nye regler på områder som nevnt i artikkel 13g nr. 4 bokstav a og b. Brønnøysundregistrene skriver at bokstav a og b strengt tatt allerede er gjennomført i norsk rett. Hva gjelder bokstav a, viser departementet til foretaksregisterloven § 4-4 bokstav a om at gjenpart av stiftelsesdokumentet skal som følge som vedlegg til førstegangsmelding til Foretaksregisteret og foretaksregisterloven § 5-1 om Foretaksregisterets kontroll av innkomne meldinger. Med hensyn til bokstav b, viser departementet til reglene om konkurskarantene i konkursloven § 142 flg. og om rettighetstap i straffeloven § 56. Etter departementets syn har disse reglene et innhold som tilsvarer bokstav a og b. Som nevnt i punkt 4.3.1 vil Foretaksregisteret ved kontroll av innkomne meldinger etter foretaksregisterloven § 5-1, sjekke om innmeldte rolleinnhavere er ilagt konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 flg. og rettighetstap etter straffeloven § 56.

Departementet vurderer også at det ikke bør fastsettes regler som nevnt i artikkel 13g nr. 4 bokstav c. Det skyldes at notarius publicus eller andre eksterne aktører ikke benyttes ved kontroll av opplysninger i forbindelse med registrering i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Brønnøysundregistrene har i høringen støttet denne vurderingen.»

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13g nr. 4 bokstav d åpner for at medlemsstatene kan fastsette regler om at foretak ikke kan stiftes og registreres elektronisk der innbetaling av aksjeinnskuddet skjer ved tingsinnskudd. I endringsloven er det tatt inn en bestemmelse i foretaksregisterloven § 10-6 for å kunne regulere dette i forskrift.

Etter artikkel 13g nr. 6 gir regler om innbetaling av aksjeinnskudd. Departementet vurderte i proposisjonen at artikkel 13g nr. 6 første setning er oppfylt i norsk rett. I proposisjonen på side 26 står det:

«Artikkel 13g nr. 6 første setning skal medlemsstatene sikre at innbetaling av aksjeinnskudd kan gjøres elektronisk til en bankkonto i en bank som opererer i EØS, dersom innbetalingen er en forutsetning for å stifte et aksjeselskap. Aksjeloven § 2-18 fastsetter at aksjeinnskudd skal være ytet fullt ut før selskapet meldes til Foretaksregisteret. Bestemmelsen regulerer imidlertid ikke måten aksjeinnskuddet skal betales inn på. Etter norsk rett kan betaling av aksjeinnskudd skje til en bankkonto i Norge eller utlandet. Betalingen kan skje elektronisk.»

Artikkel 13g nr. 6 andre setning fastsetter at bevis for gjennomført innbetaling av aksjeinnskudd skal kunne sendes inn elektronisk. Etter norsk rett er bevis for innbetaling av aksjeinnskudd den bekreftelsen som skal gis etter aksjeloven § 2-18 andre ledd. Dersom aksjeinnskuddet utelukkende gjøres opp i penger, det vil si norske kroner, kan innskuddet bekreftes av revisor, finansforetak, advokat eller statsautorisert regnskapsfører. Finansforetak som definert i finansforetaksloven kan bekrefte aksjeinnskudd som utelukkende gjøres opp i penger, jf. aksjeloven § 2-18 andre ledd. For å oppfylle direktivets krav, vurderte departementet i proposisjonen at ikke bare finansforetak etter finansforetaksloven, men også tilsvarende foretak med virksomhet i EØS, skal kunne bekrefte denne type aksjeinnskudd. Endringsloven endrer aksjeloven § 2-18, slik at finansforetak i EØS skal kunne bekrefte aksjeinnskudd som utelukkende gjøres opp i penger, det vil si norske kroner, på samme måte som finansforetak etter finansforetaksloven, advokater og statsautoriserte regnskapsførere har i dag. For å sikre sammenheng i regelverket, er tilsvarende endringer gjort i reglene om bekreftelse av aksjeinnskudd ved kapitalforhøyelse i aksjeloven § 10-9, og i reglene om særskilt innbetalingskonto for aksjeinnskudd i aksjeloven § 10-13. Det er også gjort tilsvarende endringer i allmennaksjeloven §§ 2-18, 10-9 og 10-13. Departementet skrev om dette i proposisjonen på side 33:

«Departementet foreslår at de samme endringene gjøres i allmennaksjeloven. Det har ikke kommet innspill til dette i høringen. Det foreligger etter departementets syn ikke spesielle hensyn knyttet til bekreftelse av aksjeinnskudd som utelukkende gjøres opp i penger i allmennaksjeselskaper som tilsier ulik behandling i de to lovene.»

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13g nr. 7 stiller krav til en saksbehandlingsfrist på fem virkedager ved registrering av selskaper som er stiftet elektronisk av fysiske personer ved bruk av maler som nevnt i direktivet. I endringsloven er det tatt inn en bestemmelse som innebærer at saksbehandlingsfristen skal gjelde uavhengig av om stifterne er fysiske eller juridiske personer. For øvrige førstegangsmeldinger til Foretaksregisteret, er saksbehandlingsfristen ti virkedager. Saksbehandlingsfristen på ti virkedager vil blant annet gjelde for førstegangsmelding om registrering av foretak som stiftes ved papirdokument og ved registrering av utenlandske foretak. Endringene er tatt inn i foretaksregisterloven § 4-1. Bestemmelsene i endringsloven medfører ikke endringer i saksbehandlingsfristen for endringsmeldinger til Foretaksregisteret. Krav til fremdriften i behandlingen av endringsmeldinger vil fortsatt reguleres av forvaltningsloven § 11 a om at saker skal forberedes og avgjøres uten ugrunnet opphold.

5.1.4 Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering

Elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskap

Aksjeselskaper kan etter aksjeloven § 2-1 stiftes elektronisk. Det er dermed ikke nødvendig med nye regler om elektronisk stiftelse for å oppfylle digitaliseringsdirektivet artikkel 13g nr. 1.

Det kan også sendes inn melding til Foretaksregisteret om registrering av aksjeselskaper elektronisk. Dette står ikke uttrykkelig i foretaksregisterloven eller

foretaksregisterforskriften, men følger av Foretaksregisterets registreringspraksis og indirekte av foretaksregisterforskriften § 9 om hvem som kan signere elektronisk melding til Foretaksregisteret. Departementet vurderer at digitaliseringsdirektivet 13g nr. 1 gjør det nødvendig å fastsette uttrykkelig at meldinger om nyregistrering av aksjeselskaper til Foretaksregisteret kan sendes inn elektronisk.

Departementet vurderer at registerfører bør ha mulighet til å pålegge elektronisk innsending av melding om nyregistrering av aksjeselskaper. Departementet viser til at Brønnøysundregistrene tilbyr gode og brukervennlige elektroniske løsninger for innsending av meldinger om aksjeselskaper. Hensynet til kostnadseffektivitet tilsier at registerfører bør ha adgang til å nekte papirmeldinger.

Se § 2 første ledd i forslaget til ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Kravene i artikkel 13g omfatter selskaper tilsvarende norske aksjeselskaper. Departementet foreslår på nåværende tidspunkt at forskriftsreguleringen ikke skal omfatte andre organisasjonsformer enn aksjeselskaper. Departementet vil i denne forbindelse understreke at en rekke organisasjonsformer i dag har mulighet til å sende inn meldinger om nyregistrering og endringsmeldinger til Foretaksregisteret elektronisk. Forskriftsforslaget vil ikke medføre endringer i dette.

Som nevnt i punkt 5.1.3, er det i endringsloven tatt inn en ny bestemmelse i foretaksregisterloven § 10-6 som gir departementet myndighet til å gi forskrift med nærmere regler om elektroniske løsninger for stiftelse og registrering av foretak. Departementet foreslår å stille et krav om at ved innsending av elektronisk melding til Foretaksregisteret, skal det benyttes skjema eller løsning som er godkjent av registerfører. Det vil sikre at formatet på meldinger til Foretaksregisteret er standardiserte, og dermed legge til rette for en mer effektiv saksbehandling for registerfører.

Se § 2 tredje ledd i forslaget til ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Ut over dette, ser ikke departementet det som hensiktsmessig eller formålstjenlig å gi nærmere regler om tekniske krav til elektroniske løsninger for registrering av aksjeselskaper i Foretaksregisteret. En nærmere spesifisering i forskrift av tekniske krav kan være til hinder for å ta i bruk nye tekniske løsninger i tråd med den teknologiske utviklingen. Det kan også medføre behov for stadige forskriftsendringer i tråd med den teknologiske utviklingen. Departementet vurderer dessuten at det bør ligge innenfor registerførers ansvarsområde å velge ut tekniske løsninger som i størst mulig grad bidrar til en så god registertjeneste som mulig. Regelverket bør etter departementets syn være så teknologi- og løsningsnøytralt som mulig.

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13g nr. 1 stiller krav om at selskaper skal kunne stiftes og registreres uten krav til fysisk oppmøte. Samme direktivbestemmelse åpner imidlertid for at det i tilfeller som nevnt i artikkel 13b nr. 4 og artikkel 13g nr. 8, jf. artikkel 13g nr. 1 første avsnitt, kan kreves fysisk oppmøte. I artikkel 13g nr. 8 er det spesifisert at fysisk oppmøte bare kan kreves for å bekrefte en persons identitet, eller for å sikre oppfyllelse av

regler om rettslig handleevne eller myndighet til å representere selskapet. Rekvirering og tildeling av d-nummer er en forutsetning for at utenlandske personer skal få tilgang til Brønnøysundregistrenes elektroniske løsninger via Altinn, dersom de ikke har norsk fødselsnummer. Med hjemmel i folkeregisterforskriften § 2-2-5 kan det kreves at utenlandske personer ved tildeling av d-nummer skal møte personlig for identitetskontroll, jf. omtalen i kapittel 4. I lys av denne bestemmelsen og formålet bak denne, vurderer departementet at det på nåværende tidspunkt ikke er behov for å fastsette ytterligere regler om krav til fysisk oppmøte i forbindelse med stiftelse eller registrering av aksjeselskap.

Særlig om registrering av meldinger som gjelder tingsinnskudd

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13g nr. 4 bokstav d åpner for at medlemsstatene kan fastsette regler om at selskaper ikke kan stiftes og registreres elektronisk der innbetaling av aksjeinnskuddet skjer ved tingsinnskudd. Som nevnt i punkt 5.1.3, er det i endringsloven tatt inn en bestemmelse i foretaksregisterloven § 10-6 som gir hjemmel til å regulere dette nærmere i forskrift. I proposisjonen side 32 står det:

«Digitaliseringsdirektivet artikkel 13g nr. 4 bokstav d åpner for at medlemsstatene kan fastsette regler om at foretak ikke kan stiftes og registreres elektronisk der innbetaling av aksjeinnskuddet skjer ved tingsinnskudd. Departementet har merket seg at *Regnskap Norge* uttaler at det bør være mulighet for å kunne velge elektronisk stiftelse også der innbetaling av aksjeinnskuddet skjer ved tingsinnskudd. Som *Brønnøysundregistrene* skriver i sitt hørings svar, vanskeliggjør imidlertid tingsinnskudd automatiseringsprosessen. Dette skyldes blant annet at ved tingsinnskudd krever aksjeloven § 2-6 at styret utarbeider en redegjørelse, samt at denne bekreftes av revisor. Det må derfor lages en spesialtilpasset løsning dersom det skal åpnes for elektronisk stiftelse der innbetaling av aksjeinnskuddet skjer ved tingsinnskudd.

Regnskap Norge har spilt inn at det i næringslivet er et praktisk behov for å lage en løsning som tillater elektronisk stiftelse også ved tingsinnskudd. Ingen øvrige høringsinstanser har imidlertid påpekt et slikt behov. Høringen gir etter departementets syn ikke et tilstrekkelig grunnlag for å åpne for dette nå. Ved en nærmere vurdering må det praktiske behovet klarlegges nærmere. Det samme gjelder kostnadene ved å utvikle og administrere en løsning som åpner for elektronisk stiftelse ved tingsinnskudd. Departementet viser også til at Brønnøysundregistrene har et stort antall pågående digitaliseringsprosjekter. I hvilken grad det å utvikle en løsning for elektronisk stiftelse ved tingsinnskudd vil påvirke fremdriften i andre prosjekter, må også inngå i vurderingen.

På denne bakgrunn opprettholder departementet forslaget i høringsnotatet om å fastsette regler om at det ikke er adgang til å stifte og registrere et foretak helelektronisk der aksjeinnskuddet helt eller delvis består av tingsinnskudd. Departementet foreslår å regulere dette i forskrift fastsatt med hjemmel i foretaksregisterloven § 10-6.»

Departementet fastholder vurderingen i Prop. 76 LS (2022–2023) om at det på nåværende tidspunkt ikke åpnes for elektronisk stiftelse eller nyregistrering av aksjeselskaper hvor aksjeinnskuddet består av tingsinnskudd. Brønnøysundregistrene har per nå ikke en teknisk løsning som muliggjør en helelektronisk stiftelses- og registreringsprosess der innbetaling av aksjeinnskudd gjøres opp med andre eiendeler enn penger. Ved aksjeinnskudd med andre eiendeler enn penger (tingsinnskudd) krever aksjeloven § 2-6 at det utarbeides en redegjørelse om innskuddet, og redegjørelsen skal være bekreftet av revisor. Nåværende

registeringsløsninger åpner ikke for at redegjørelsen kan bekreftes elektronisk ved innsending til Foretaksregisteret.

Se § 2 andre ledd i forslaget til ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

5.2 Elektronisk innsending av informasjon om selskaper

5.2.1 Gjeldende rett

Endringsmeldinger for aksjeselskaper kan sendes inn elektronisk til Foretaksregisteret. Dette står ikke uttrykkelig i foretaksregisterloven eller foretaksregisterforskriften, men følger av Foretaksregisterets registreringspraksis. Adgangen til elektronisk innsending følger også indirekte av foretaksregisterforskriften § 9, som angir hvem som kan signere elektronisk melding til Foretaksregisteret etter foretaksregisterloven § 4-1.

Foretaksregisterloven § 4-1 fjerde ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift med regler som pålegger de registreringspliktige elektronisk innsending til registeret. Det er ikke fastsatt noen forskrift med hjemmel i foretaksregisterloven § 4-1 fjerde ledd.

5.2.2 Digitaliseringsdirektivets krav

Artikkel 13j nr. 1 første setning fastsetter at selskaper skal kunne sende inn og endre dokumenter og opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14 elektronisk til registeret. Det følger av nr. 1 at saksbehandlingsfrister for slike meldinger reguleres av nasjonal rett.

Etter artikkel 13j nr. 2 skal medlemsstatene sikre at dokumenters opprinnelse og ekthet kan verifiseres elektronisk ved elektronisk innsending (autentisering av dokumenter).

Artikkel 13j nr. 3 fastsetter at medlemsstatene kan kreve at enkelte eller alle dokumenter og opplysninger som nevnt nr. 1, det vil si dokumenter og opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14, skal sendes inn elektronisk.

Det fremgår av artikkel 13j nr. 4 at artikkel 13g nr. 2 til nr. 5 gjelder tilsvarende for elektronisk innsending av dokumenter og opplysninger. Se omtale av artikkel 13g nr. 2 til nr. 5 i punkt 5.1.2.

Det er åpnet for at medlemsstatene kan fortsette å tillate at annen type dokumentasjon enn den nevnt i artikkel 13j nr. 1, kan sendes inn på annen måte, for eksempel i papirformat, jf. artikkel 13j nr. 5.

5.2.3 Om endringsloven

Det følger av foretaksregisterloven § 4-1 fjerde ledd at departementet kan gi forskrift med regler som pålegger registreringspliktige elektronisk innsending til Foretaksregisteret. I endringsloven er det gjort to endringer i bestemmelsen. Det ene er å gi departementet myndighet til også å fastsette forskriftsbestemmelser om elektronisk innsending av meldinger til Foretaksregisteret. Dette kan blant annet omfatte krav til format ved

elektronisk innsending av meldinger. I tillegg er bestemmelsen endret slik at ikke bare registreringspliktige foretak, men også registreringsberettigede foretak, kan pålegges å sende inn meldinger til Foretaksregisteret elektronisk.

5.2.4 Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering

Slik det fremgår i punkt 5.1.4, vurderer departementet at digitaliseringsdirektivet 13g gjør det nødvendig å fastsette uttrykkelig i registerregelverket at det kan sendes elektronisk melding om nyregistrering av aksjeselskap til Foretaksregisteret. På tilsvarende måte vurderer departementet at direktivet artikkel 13j gjør at det må fastsettes uttrykkelig at også endringsmeldinger for aksjeselskaper kan sendes inn elektronisk til Foretaksregisteret. Departementet foreslår at dette kan gjøres ved å forskriftsfeste at meldinger etter foretaksregisterloven § 4-1 for aksjeselskaper kan sendes inn elektronisk til Foretaksregisteret. Departementet viser her til at foretaksregisterloven § 4-1 omfatter både førstegangsmeldinger og endringsmeldinger.

Se § 2 første ledd første punktum i forslaget til ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Artikkel 13j gjelder bare for dokumenter og informasjon som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14. Departementet vurderer at det ikke er hensiktsmessig å avgrense forskriftsreguleringen tilsvarende, da det potensielt vil innebære en innskrenkning i nåværende rett til å sende inn informasjon elektronisk.

Endringsmeldinger for aksjeselskaper kan i dag sendes inn elektronisk til Foretaksregisteret. Forslaget til forskriftsbestemmelse vil derfor innebære at dokumenter og opplysninger vedrørende aksjeselskaper som, i henhold til lov eller forskrift, skal meldes til Foretaksregisteret, skal kunne sendes inn elektronisk. Departementet foreslår et unntak fra dette når det gjelder meldinger om kapitalforhøyelse der aksjeinnskuddet består av tingsinnskudd. Se omtalen nedenfor.

Selskapsdirektivet artikkel 14 omfatter ikke bare opplysninger og dokumenter som skal sendes inn til Foretaksregisteret, men også opplysninger og dokumenter som skal registreres i Regnskapsregisteret og Konkursregisteret. Blant annet skal årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen registreres i Regnskapsregisteret, mens opplysninger om konkurs og avvikling skal registreres i Konkursregisteret. Det følger av regnskapslovforskriften § 8-2-1 første ledd at «[d]okumenter som etter regnskapsloven § 8-2 første ledd skal sendes til Regnskapsregisteret, skal sendes inn elektronisk via Altinn (<http://www.altinn.no>)». Av forskrift 23. august 1993 nr. 824 om konkursregisteret og om kunngjøringer etter konkursloven (konkursregisterforskriften) § 4 følger det at meldinger til Konkursregisteret kan sendes elektronisk.

Departementet vurderer derfor at reguleringen i henholdsvis foretaksregisterforskriften, regnskapslovforskriften og konkursregisterforskriften oppfyller kravene til elektronisk innsending i digitaliseringsdirektivet artikkel 13j nr. 1, samt at disse åpner for elektronisk innsending av flere opplysninger og dokumenter enn de som er nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14.

Det følger av artikkel 13j nr. 4 at artikkel 13g nr. 2 til nr. 5 gjelder tilsvarende for elektronisk innsending av dokumentasjon og opplysninger. I punkt 5.1.3 er det foreslått å benytte unntaksadgangen i artikkel 13g nr. 4 bokstav d, og slik at det fastsettes i forskrift at adgangen til å sende inn førstegangsmelding om registrering av et aksjeselskap elektronisk ikke gjelder der aksjeinnskuddet består av tingsinnskudd. Departementet foreslår at det heller ikke skal være adgang til å sende inn elektronisk melding om kapitalforhøyelse i et aksjeselskap der aksjeinnskuddet består av tingsinnskudd. Nåværende registreringsløsninger åpner ikke for at redegjørelsen som skal utarbeides ved tingsinnskudd kan bekreftes elektronisk ved innsending til Foretaksregisteret.

Se § 2 andre ledd i forslaget til ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Artikkel 13j nr. 3 åpner for at medlemsstatene kan kreve at enkelte eller alle dokumenter og opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14, skal sendes inn elektronisk. Departementet anser det hensiktsmessig å forskriftsfeste en slik påleggshjemmel, slik at registerfører har myndighet til å kreve at aksjeselskaper sender inn endringsmeldinger til Foretaksregisteret elektronisk. Departementet viser til at Brønnøysundregistrene tilbyr gode og brukervennlige løsninger for å sende inn meldinger til Foretaksregisteret for aksjeselskaper elektronisk. Hensynet til kostnadseffektivitet tilsier at registerfører bør ha adgang til å nekte papirmeldinger.

Se § 2 første ledd andre punktum i forslaget til ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13b nr. 4 og artikkel 13g nr. 8, jf. artikkel 13j nr. 1, åpner for at det i nærmere angitte tilfelle kan stilles krav om fysisk oppmøte. Det vises til punkt 5.1.2 for nærmere omtale av disse reglene. Slik det fremgår i punkt 5.1.3, kan det ved tildeling av d-nummer kreves fysisk oppmøte av hensyn til identitetskontroll, jf. folkeregisterforskriften § 2-2-5. Departementet vurderer at det er ikke behov for å fastsette ytterligere regler som gir registerfører rett til å kreve fysisk oppmøte for å kunne gjennomføre identitetskontroll.

Artikkel 13j om elektronisk innsending av informasjon gjelder bare for aksjeselskaper, se kapittel 2 om direktivets virkeområde. Departementet foreslår ikke regler om elektronisk innsending for andre organisasjonsformer. Departementet vil likevel understreke at en rekke organisasjonsformer i dag har mulighet til å sende inn meldinger om nyregistrering og endringsmeldinger til Foretaksregisteret elektronisk. Forskriftsforslaget vil ikke medføre endringer i dette.

5.3 Maler for elektronisk stiftelse og registrering

5.3.1 Gjeldende rett

Foretaksregisterets elektroniske løsning for stiftelse av aksjeselskaper etter aksjeloven § 2-1 tredje ledd første punktum benytter en mal med fritekstfelt som fylles ut av innsender. Det er ikke fastsatt nærmere krav til denne malen i lov eller forskrift.

Foretaksregisterforskriften § 3 har regler om bruk av blanketter ved innmelding av opplysninger til Foretaksregisteret. Etter § 3 første punktum skal det ved innmelding av opplysninger til Foretaksregisteret benyttes blankett godkjent av registerføreren. Dersom registerføreren finner det ubetenkelig, kan registerføreren godta melding til registeret som ikke er skrevet på godkjent blankett, jf. § 3 andre punktum. Foretaksregisterforskriften gir ikke nærmere regler om innholdet i slike blanketter.

Etter lov 21. mai 2021 nr. 42 om språk (språklova) § 14 første ledd skal statsorgan «gjøre skjema og andre sjølvbeteningstenester tilgjengelige på bokmål og nynorsk samtidig». Bestemmelsen innebærer at skjemaer, enten det er elektronisk eller papirbasert, skal foreligge og være tilgjengelig på både bokmål og nynorsk, jf. Prop. 108 L (2019–2020) *Kapittel 19, Merknader, Til § 14 Parallell bruk av bokmål og nynorsk hos statsorgan*. Dette gjelder også for skjemaer hos Brønnøysundregistrene.

5.3.2 Digitaliseringsdirektivets krav

Etter digitaliseringsdirektivet artikkel 13h nr. 1 skal medlemsstatene tilgjengeliggjøre maler («templates») for å stifte og registrere selskaper som nevnt i vedlegg IIA, det vil si selskapsformer som tilsvarer aksjeselskaper. Begrepet «template» er definert i artikkel 13a sjette punkt:

«‘template’ means a model for the instrument of constitution of a company which is drawn up by Member States in compliance with national law and is used for the online formation of a company in accordance with Article 13g.»

Malene skal tilgjengeliggjøres på registreringsportaler eller nettsteder, som kan nås via Single Digital Gateway. Single Digital Gateway er en digital portal som skal gjøre det enklere å få tilgang til relevant informasjon om rettigheter, plikter og regler innenfor EØS. Dette inkluderer blant annet informasjon relatert til arbeid, reise, utdanning, helsetjenester og forbrukerrettigheter.

Medlemsstatene kan også gjøre maler tilgjengelig for stiftelse og registrering av andre typer selskaper enn dem som er nevnt i vedlegg II.

Malene skal kunne brukes som ledd i elektronisk stiftelse og registrering som nevnt i artikkel 13g, jf. artikkel 13h nr. 2.

Etter artikkel 13h nr. 4 skal innholdet i malene reguleres av nasjonal rett. Malene skal også være tilgjengelig på et offisielt EU-språk som er bredt anvendt i EU, jf. artikkel 13h nr. 3.

5.3.3 Om endringsloven

I endringsloven er det tatt inn en ny forskriftshjemmel i foretaksregisterloven § 10-6 første ledd som gir departementet myndighet til å fastsette nærmere regler om registerførers plikt til å utforme og offentliggjøre maler for stiftelse og registrering av foretak. Departementet skrev i Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 4.5.2 at slike regler vil være tekniske og detaljerte og derfor egner seg best i forskrift. Det står også i proposisjonen punkt 4.5.2, jf. punkt 4.3.2, at departementet vurderer at maler på engelsk vil tilfredsstillende kravet til å ha malene tilgjengelig på et offisielt EU-språk som er bredt anvendt i EU.

5.3.4 Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering

Om hva som er en «template» etter digitaliseringsdirektivet

Departementet forstår definisjonen av begrepet «templates» (maler) i digitaliseringsdirektivet artikkel 13a sjette punkt slik at det innebærer at det skal foreligge en eller flere elektronisk modeller, og ved riktig bruk av disse skal brukeren gyldig ha stiftet og registrert et aksjeselskap. I praksis er det tale om elektroniske løsninger for stiftelse og registrering av aksjeselskaper.

Ved vurderingen av hvordan kravene i artikkel 13h om maler skal reguleres i norsk rett, må det også ses hen til de overordnede målene med digitaliseringsdirektivet. I punkt 2 i fortalen til direktivet står det blant annet:

«The use of digital tools and processes to more easily, rapidly and time- and cost-effectively initiate economic activity by setting up a company [...] in another Member State, [...] is one of the prerequisites for the effective functioning, modernisation and administrative streamlining of a competitive internal market and for ensuring the competitiveness and trustworthiness of companies.

Dette tilsier at regler om utforming og bruk av malene sikrer at brukere i EØS skal kunne stifte og registrere et norsk aksjeselskap helelektronisk. Direktivet innebærer etter departementets syn ikke noe krav om at stiftelse og registrering av et aksjeselskap må være én og samme prosess, jf. at artikkel 13h nr. 1 bruker flertallsformen «templates». Formålet med digitaliseringsdirektivet kan imidlertid tilsi at regelverket er innrettet slik at det legger til rette for en elektronisk prosess hvor bruk av malen for å stifte et aksjeselskap er hensiktsmessig sammenkoblet med den videre registreringsprosessen. Dette for at brukerne skal kunne få stiftet og registrert et aksjeselskap gjennom en sømløs og sammenhengende prosess.

Begrepsbruk

Digitaliseringsdirektivets regler om «templates» stiller ikke krav til en bestemt begrepsbruk. Hva gjelder elektronisk stiftelse, finner departementet det mest hensiktsmessig å bruke «mal» i forskriftsreguleringen. Dette vil være konsistent med begrepsbruken i foretaksregisterloven § 4-1 nytt andre ledd i endringsloven. Der benyttes passusen «foretak som er stiftet ved bruk av mal som er godkjent av registerfører».

Når det gjelder registrering, følger det av foretaksregisterforskriften § 3 at ved innmelding av opplysninger til Foretaksregisteret skal det benyttes «blankett» som er godkjent av registerfører. Begrepet «blankett» passer etter departementets syn best når det er snakk om bruk av papirdokumenter. Departementet vurderer at begrepene «skjema» eller «løsning» passer bedre i forskriftsbestemmelser som skal gjennomføre digitaliseringsdirektivet siden direktivet innebærer at aktører skal ha mulighet til elektronisk registrering.

Innholdet i malene

Det følger av digitaliseringsdirektivet artikkel 13h nr. 4 at innholdet i malene reguleres av nasjonal rett. Hva gjelder elektronisk stiftelse av aksjeselskap, foreslår departementet å

forskriftsfeste at det skal benyttes en mal som er godkjent av registerfører. På tilsvarende måte foreslår departementet at det ved elektronisk innsending av registreringsmeldinger til Foretaksregisteret skal benyttes skjema eller løsning som er godkjent av registerfører. Dette tilsvarer reguleringen i bestemmelsen om elektronisk stiftelse av aksjeselskaper i aksjeloven § 2-1 først ledd tredje punktum og i bestemmelsen om bruk av blanketter i foretaksregisterforskriften § 3.

Departementet foreslår også å fastsette i forskrift at malen for stiftelse skal være i tråd med minstekravene til stiftelsesdokumentet i aksjeloven kapittel 2. Formålet med et slikt krav er å sikre at aktører, ved å bruke en løsning for elektronisk stiftelse av aksjeselskap som registerfører har godkjent, får stiftet et gyldig aksjeselskap. Registerfører får dermed et ansvar for å påse at maler som kan benyttes til elektronisk stiftelse av aksjeselskaper er i tråd med de enhver tid gjeldende minstekravene til stiftelsesdokument i aksjeloven.

Ut over dette foreslår ikke departementet å stille ytterligere innholdsmessige krav til maler for elektronisk stiftelse av aksjeselskap eller til skjemaer eller løsninger for elektroniske registreringsmeldinger. Spesifikke tekniske krav kan være til hinder for å ta i bruk hensiktsmessige nye teknologiske løsninger, eller medføre forsinkelser ved at endrede regler om tekniske krav må høres og vedtas før nye løsninger kan tas i bruk. Dette er ikke formålstjenlig med tanke på digitaliseringsdirektivets overordnede mål om å sikre effektive prosesser på tvers av landegrensene.

Det vil dermed som et utgangspunkt være opp til registerfører å bestemme hvilke tekniske løsninger som godkjennes for elektronisk stiftelse og elektronisk innsending av registreringsmeldinger til Foretaksregisteret. Tekniske krav eller krav til utforming kan imidlertid følge av annet regelverk, for eksempel forskrift 21. juni 2013 nr. 732 om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT-)løsninger.

Se § 1 og § 2 tredje ledd i forslaget til ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Tilgjengeliggjøring av maler og språkkrav

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13h nr. 1 pålegger medlemsstatene å gjøre «templates» for stiftelse og registrering tilgjengelige på registreringsportaler eller nettsider som er tilgjengelig ved bruk av Single Digital Gateway. I tillegg følger det av artikkel 13h nr. 3 første punktum at malene minst skal være tilgjengelig på tilgjengelig på et offisielt EU-språk som er bredt anvendt i EU. Som nevnt i punkt 5.3.3, vurderte departementet i Prop. 76 LS (2022–2023) at maler eller skjemaer på engelsk vil tilfredsstillte dette kravet. Departementet foreslår at ansvaret for å tilgjengeliggjøre maler og skjemaer i tråd med ovennevnte krav pålegges registerfører.

Se § 3 i forslaget til ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Malene eller skjemaene må også være tilgjengelig på bokmål og nynorsk for brukere av Brønnøysundregistrenes tjenester. Dette følger allerede av språklova § 14 første ledd om at

«[s]tatsorgan skal gjere skjema og andre sjølvbeteningstenester tilgjengelege på bokmål og nynorsk samtidig», og er derfor ikke nødvendig å forskriftsfeste.

6 Elektronisk registrering av filialer i Norge av utenlandske foretak mv.

6.1 Registrering av filialer av utenlandske foretak

6.1.1 Gjeldende rett

Et utenlandsk foretak kan opprette en filial i Norge ved å sende melding til Brønnøysundregistrene for registrering. Filialen blir registrert som norskregistrert utenlandsk foretak («NUF») i Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret. Filialen er ikke et selvstendig rettssubjekt, og det utenlandske foretaket er fullt ut ansvarlig for virksomheten i Norge.

Det følger av enhetsregisterloven § 4 første ledd at nærmere angitte enheter som registreres i et tilknyttet register, for eksempel Foretaksregisteret, skal registreres i Enhetsregisteret. Det følger ikke uttrykkelig av enhetsregisterloven § 4 at filialer av utenlandske foretak som er registrert i tilknyttet register, skal registreres i Enhetsregisteret. Av forarbeidene til enhetsregisterloven fremgår det imidlertid at «dersom utenlandske enheter opptrer i Norge og registreres i tilknyttet register eller særregistre blir også disse registreringspliktige til Enhetsregisteret», jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) *Kapittel 6, Til § 4 Registreringsenheter*.

Filial av utenlandsk foretak som driver næringsvirksomhet i Norge eller på norsk kontinentalsokkel skal registreres i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 2-1 andre ledd. Filial av utenlandsk register som ikke har registreringsplikt i et tilknyttet register, som for eksempel Foretaksregisteret, kan likevel velge å bli registrert i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 12 andre ledd og enhetsregisterforskriften § 8 første ledd. De fleste filialer vil ha behov for et organisasjonsnummer, blant annet for å kunne opprette bankkonto. De vil derfor normalt velge frivillig å registrere seg i Enhetsregisteret. Organisasjonsnummeret fungerer som en unik identifikator i Norge.

En filial som skal registreres i Enhetsregisteret, må melde inn opplysninger om blant annet enhetens foretaksnavn eller navn, adresse, organisasjonsform, formål, antall ansatte og hvilke personer som har roller i enheten, jf. enhetsregisterloven §§ 5 og 6. Etter enhetsregisterloven § 7 skal Enhetsregisteret inneholde opplysninger om navn, adresse og fødselsnummer eller d-nummer for personer som er registrert med en rolle i filialen.

Meldinger til Enhetsregisteret kan signeres elektronisk eller med fysisk signatur, jf. enhetsregisterloven § 3 tredje ledd og enhetsregisterforskriften § 16. Meldepliktig er det enkelte styremedlemmet, daglig leder, forretningsfører eller annen tilsvarende kontaktperson, jf. enhetsregisterloven § 14 første ledd bokstav b.

Enhetsregisteret fører kontroll med innkomne meldinger, jf. enhetsregisterloven § 17. Registerføreren skal prøve om innsendte opplysninger og dokumenter er i samsvar med reglene i enhetsregisterloven eller forskrifter gitt i medhold av loven, jf. § 17 første ledd første punktum. Registerfører kan ved kontroll av om enheten er en registreringsenhet etter enhetsregisterloven § 4, samt om en rolleinnehaver kan registreres i registeret, også prøve

om opplysningene er i samsvar med andre lover og forskrifter, jf. enhetsregisterloven § 17 første ledd andre punktum.

Utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet i Norge eller på norsk kontinentalsokkel skal registreres i Foretaksregisteret (tilknyttet register), jf. foretaksregisterloven § 2-1 andre ledd. Melding om registrering skal sendes til Foretaksregisteret før næringsvirksomheten begynner, jf. foretaksregisterloven § 4-1 første ledd første punktum. Foretaksregisterloven § 3-8 angir nærmere hvilke opplysninger som Foretaksregisteret skal inneholde om utenlandsk foretak, og som foretaket derfor plikter å melde til registeret. Dette omfatter blant annet foretaksnavn, foretaksform og forretningsadressen til det utenlandske foretaket (hovedforetaket), hva slags næringsvirksomhet som skal drives, samt daglig leder og styret dersom dette er ansatt eller valgt særskilt for virksomheten (filialen).

Etter foretaksregisterforskriften § 15 identifiseres fysiske personer ved fødselsnummer, og juridiske personer ved organisasjonsnummer. Utenlandske fysiske personer uten norsk fødselsnummer identifiseres ved d-nummer.

Meldinger til Foretaksregisteret kan signeres elektronisk eller med fysisk signatur, jf. foretaksregisterloven § 1-1 fjerde ledd og foretaksregisterforskriften § 9, og signeres av den som er meldepliktig. Meldepliktig for utenlandsk foretak er styret for virksomheten her i landet, dersom slikt styre finnes, jf. foretaksregisterloven § 4-2 fjerde ledd. Finnes ikke slikt styre, påhviler meldeplikten daglig leder for virksomheten her i landet dersom denne finnes. Finnes verken styre eller daglig leder, påhviler meldeplikten den eller de som kan forplikte hovedforetaket ved signatur.

Foretaksregisteret fører kontroll av innkomne meldinger, jf. foretaksregisterloven § 5-1. Det skal føres kontroll med om det som kommer inn til registrering i Foretaksregisteret, herunder grunnlaget for det, er i samsvar med lov og er blitt til i samsvar med lov.

6.1.2 Digitaliseringsdirektivets krav

Digitaliseringsdirektivet artikkel 28a gir regler om elektronisk registrering av filialer av utenlandske foretak. Etter artikkel 28a nr. 1 plikter medlemsstatene å sikre at registrering av en filial av et foretak som er underlagt lovgivningen i en annen medlemsstat, kan skje fullt ut elektronisk uten krav til fysisk oppmøte.

Det følger av artikkel 28a nr. 2 at medlemsstatene skal fastsette detaljerte regler om elektronisk registrering av filialer, herunder regler om dokumenter og informasjon som skal sendes til ansvarlig myndighet. Som del av disse reglene, skal medlemsstatene sikre at elektronisk registrering kan skje ved å sende inn dokumenter og informasjon i elektronisk form, herunder elektroniske kopier av dokumenter og informasjon som angitt i artikkel 16a nr. 4, eller ved å bruke informasjon eller dokumenter som tidligere er sendt til et register.

Artikkel 28a nr. 3 oppstiller minstekrav til hva regler etter nr. 2 skal omfatte:

- a. prosedyrer for å sikre at innsendere har nødvendig rettslig handleevne, og myndighet til å representere selskapet
- b. metoden for å kontrollere identiteten av den eller de personer som registrerer filialen, eller deres representanter

c. krav til at innsendere bruker «tillitstjenester», som nevnt i forordning (EU) nr. 910/2014

Artikkel 28a nr. 4 fastsetter at regler etter nr. 2 også kan angi prosedyrer for å gjøre følgende:

- a. kontrollere lovligheten av filialens formål
- b. kontrollere lovligheten av filialens navn
- c. kontrollere lovligheten av dokumenter og opplysninger som er sendt inn ved registrering av filialen
- d. fastsettelse av rollen til eventuelle aktører eller organer som er involvert i prosessen med å registrere filialen, i henhold til gjeldende nasjonale bestemmelser

Etter artikkel 28a nr. 5 første avsnitt kan medlemsstatene bruke registersammenkoblingssystemet for å kontrollere opplysninger i forbindelse med registrering av en filial til et foretak som er registrert i en annen medlemsstat. Etter artikkel 28a nr. 5 andre avsnitt skal ikke elektronisk registrering av en filial være betinget av tillatelse eller konsesjon før filialen registreres. Unntak kan finne sted dersom et slikt vilkår er nødvendig for å føre tilstrekkelig tilsyn som fastsatt i nasjonal rett for visse former for virksomhet.

Bestemmelsen i artikkel 28a nr. 6 oppstiller en saksbehandlingsfrist på ti virkedager for registrering av melding. Dersom saksbehandlingsfristen ikke kan overholdes, skal innsender underrettes om årsaken til forsinkelsen.

Etter artikkel 28a nr. 7 har foretaksregisteret der filialen er registrert plikt til, gjennom registersammenkoblingssystemet, å varsle medlemsstaten der hovedforetaket er registrert om at det er registrert en filial. Medlemsstaten der hovedforetaket er registrert skal bekrefte mottak av varslingen, og innføre opplysningen i sitt foretaksregister uten forsinkelse.

6.1.3 Om endringsloven

Generelt om registrering av filialer av utenlandske foretak

Kravene til elektronisk registrering av filialer i digitaliseringsdirektivet artikkel 28a er behandlet i Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 8.5.1.

I endringsloven er det tatt inn forskriftshjemler i foretaksregisterloven § 4-1 nytt femte ledd (nåværende fjerde ledd) og enhetsregisterloven § 12 tredje ledd, som gir adgang til å gi nærmere regler om elektronisk registrering av filial av utenlandsk foretak i Foretaksregisteret og i Enhetsregisteret, herunder krav til dokumentasjon og informasjon knyttet til filialen, jf. artikkel 28a.

I endringsloven er det også uttrykkelig fastsatt at utenlandske foretak er en registreringsenhet etter enhetsregisterloven. Dette følger i dag av forarbeidene til enhetsregisterloven. Endringen innebærer derfor ingen materiell endring i filialer av utenlandske foretaks registreringsplikt og -rett i Enhetsregisteret, men tydeliggjør reglene overfor brukerne.

Departementet stilte i høringsnotatet som ligger til grunn for Prop. 76 LS (2022–2023) et åpent spørsmål til høringsinstansene om hvorvidt alle filialer av utenlandske foretak bør ha registreringsplikt i Enhetsregisteret. Etter enhetsregisterloven § 12 andre ledd har en registreringsenhet, som ikke registreres i tilknyttet register, rett til å bli registrert i Enhetsregisteret. Dette omfatter også filial av utenlandsk foretak. Departementet skrev om dette i proposisjonen på side 56:

«Brønnøysundregistrene og Regnskap Norge er imot forslaget. Brønnøysundregistrene skriver at dagens regler bør bestå, og stiller spørsmål ved behovet for en slik plikt. Etaten fremholder også at en eventuell registreringsplikt av denne art vil utfordre håndhevelsen, da «Brønnøysundregistrene i nevnte forslag er nødt til å påse at plikten overholdes for de virksomhetene som man ikke kan spore eller se aktiviteten til». Regnskap Norge regner det som enklest håndterbart og mest formålstjenlig å opprettholde gjeldende regulering.

Dersom et utenlandsk foretak opptrer i Norge, uten å drive næringsvirksomhet her, vil enheten etter dagens regelverk ha en rett, men ikke en plikt til å registrere seg i Enhetsregisteret. Spørsmålet er om slike filialer bør ha plikt til å registrere seg i Enhetsregisteret. Det er etter departementets syn uklart om det er et praktisk behov for å innføre en slik registreringsplikt. Det er ikke kommet innspill i høringen som viser et behov for dette. Departementet har vurdert om det likevel bør innføres en registreringsplikt for å sikre tredjeparter tilgang til tilstrekkelig og tilgjengelig registrert informasjon om slike filialer. Ut fra åpne data som ligger tilgjengelig på Brønnøysundregistrenes nettsider, er det i underkant av 100 filialer av utenlandske foretak som bare er registrert i Enhetsregisteret. Dersom enheten ikke driver næringsvirksomhet, gjør etter departementets syn ikke hensynet til klare ansvarsforhold for eventuelle kontraktsparter seg gjeldende i særlig grad. Departementet vurderer at dagens regelverk i tilstrekkelig grad ivaretar de hensyn som knytter seg til åpenhet rundt filialer av utenlandsk foretak som opptrer i Norge.

Til Brønnøysundregistrenes innspill om at en slik regulering vil utfordre håndhevelsen fordi Brønnøysundregistrene er nødt til å påse at plikten overholdes, vil departementet bemerke at Brønnøysundregistrene ikke har en så vid undersøkelsesplikt som etaten antyder i sitt høringsinnspill. Etter enhetsregisterloven er det enhetene som plikter å melde opplysninger og endringer i disse til Enhetsregisteret. Dersom en registreringspliktig enhet ikke er registrert, kan registerføreren pålegge enheten å gi opplysninger til Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 16. Reglene innebærer ikke at Brønnøysundregistrene har plikt til å drive oppsøkende virksomhet for å innhente informasjon.

Departementet foreslår etter dette ikke å innføre en generell registreringsplikt i Enhetsregisteret for filialer av utenlandsk foretak. Departementet vil fortløpende vurdere hensiktsmessigheten av registerlovgivningen, også på dette området.»

Kontroll av identitet og bruk av tillitstjenester

I endringsloven er det tatt inn bestemmelser i foretaksregisterloven ny § 10-7 og enhetsregisterloven § 12 nytt fjerde ledd for å kunne fastsette forskriftsbestemmelser for å gjennomføre artikkel 28a nr. 3 bokstav b om kontroll av identitet og bruk av tillitstjenester.

Kontroll av filialens formål, navn mv.

I artikkel 28a nr. 4 bokstav a til d oppstilles regler som kan fastsettes i den enkelte medlemsstatens lovgivning. Departementet vurderte i Prop. 76 LS (2022–2023) at bokstav a til c allerede er oppfylt i norsk lovgivning. Se nærmere omtale i proposisjonen punkt 8.3.1.

Departementet foreslo i proposisjonen at det ikke gis regler som nevnt i bokstav d, fordi notarius publicus eller andre eksterne aktører ikke benyttes ved kontroll av opplysninger i forbindelse med registrering i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret.

Kontroll av opplysninger

I endringsloven er det fastsatt forskriftshjemler i foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven ny § 22a, som gir departementet hjemmel til å gi regler om bruk og registrering av opplysninger som er utvekslet gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS), jf. artikkel 28a nr. 5.

Saksbehandlingstid

I endringsloven er det fastsatt bestemmelser i foretaksregisterloven § 4-1 og enhetsregisterloven § 12 om saksbehandlingstid for registrering av filial av utenlandsk foretak, samt underretning og årsak for forsinkelsen. Bestemmelsene skal oppfylle kravene i artikkel 28a nr. 6.

Varsel om registrering av filialer

Departementet foreslo i Prop. 76 LS (2022–2023) at kravene i direktivets artikkel 28a nr. 7 om varsel om at det er registrert en filial sendes til medlemsstaten der hovedforetaket er registrert, gjennomføres i forskrift. I endringsloven er det fastsatt forskriftshjemler i foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven ny § 22a.

6.1.4 Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering

Elektronisk registrering av filialer av utenlandske foretak

Etter artikkel 28a nr. 1 plikter medlemsstatene å sikre at førstegangsregistrering av en filial av et foretak som er underlagt lovgivningen i en annen medlemsstat, kan skje fullt ut elektronisk uten krav til fysisk oppmøte. Med bestemmelsene i endringsloven, samt eksisterende bestemmelser i foretaksregisterloven og enhetsregisterloven med forskrifter, vil lovgivningen åpne for elektronisk førstegangsregistrering av slike filialer. Registerfører har i dialog med departementet oppgitt at det derimot ikke er utviklet en egen elektronisk løsning for slik førstegangsregistrering i verken Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret.

Departementet forutsetter at Brønnøysundregistrene vil starte arbeidet med å utvikle en elektronisk løsning for å sende inn meldinger til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret for førstegangsregistrering av filialer av utenlandske foretak. En slik løsning eksisterer allerede for enkelte typer endringsmeldinger som skal sendes inn for filialer for utenlandske foretak. I arbeidet med elektroniske løsninger for meldinger om filialer av utenlandske foretak, antar departementet at det vil være mest hensiktsmessig om det fastsettes en felles elektronisk løsning som skal gjelde både førstegangsmeldinger og endringsmeldinger. Dette vil også medføre at direktivkravet i artikkel 28b nr. 1, jf. artikkel 30a, om at opplysninger og informasjon skal kunne meldes og endres via registersammenkoblingssystemet,

gjennomføres, jf. også punkt 7.2.4. I forslag til forskriftsregulering foreslår derfor departementet ikke å skille mellom ulike typer meldinger.

En forutsetning for å ta i bruk elektroniske løsninger for å registrere en filial (utenlandsk foretak) i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret, er at innmelder har et norsk fødselsnummer eller d-nummer for å kunne bruke løsningen via Altinn. Departementet viser til den nærmere vurderingen av krav til fysisk oppmøte i forbindelse med rekvirering av d-nummer som gjøres i punkt 4.4.

Etter artikkel 28a nr. 2 andre setning skal dokumenter og opplysninger som sendes inn i forbindelse med registrering av filial av utenlandsk foretak, også kunne sendes inn elektronisk, eller at informasjon som allerede er sendt til registeret kan brukes. Både etter foretaksregisterloven og enhetsregisterloven følger det hvilke dokumenter og opplysninger som skal følge ved melding om førstegangsregistrering av filialer av utenlandske foretak.

Ettersom registerfører ikke har en elektronisk løsning for slike meldinger, vil dokumentene og opplysningene nødvendigvis heller ikke kunne sendes inn via en elektronisk løsning. Dette er så vidt departementet vet løst gjennom at registrering av filialer i dag skjer per post eller e-post. Etter departementets syn taler imidlertid direktivets ordlyd («submitting information or documents in electronic form») for at innsending per e-post kan sies å oppfylle direktivforpliktelsen. Departementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

Uavhengig av dette, vil den elektroniske løsningen som registerfører arbeider med, på sikt gjennomføre direktivforpliktelsene i artikkel 28a nr. 1, artikkel 28a nr. 2 andre setning og artikkel 28b nr. 1. Departementet legger til grunn at gjennomføring av EØS-rettslige forpliktelser er en prioritert oppgave for Brønnøysundregistrene, både i den ordinære driften og i arbeidet med utviklingsprosjekter.

Se § 4 i forslaget til forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Kontroll av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)

Det følger av artikkel 28a nr. 5 første avsnitt at medlemsstatene kan bruke registersammenkoblingssystemet (BRIS) for å kontrollere opplysninger i forbindelse med registrering av en filial til et foretak som er registrert i en annen medlemsstat. Dette innebærer at foretaksregistrene som er tilkoblet registersammenkoblingssystemet ikke bare skal kunne utveksle informasjon, men også skal kunne kontrollere innmeldte opplysninger opp mot noe som er registrert i en annen EØS-stat.

Etter departementets syn bør denne kontrollmuligheten gjelde både for Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Departementet bemerker at få andre EØS-stater har et tilsvarende skille mellom sine selskapsregistre som Norge har i henholdsvis Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Virksomheter i Norge skal registreres i Enhetsregisteret dersom de registreres i tilknyttet register, jf. enhetsregisterloven § 4. Foretaksregisteret er et slikt tilknyttet register, jf. enhetsregisterloven § 2 bokstav b nr. 2. At begge registrene er knyttet opp mot registersammenkoblingssystemet og har mulighet til å kontrollere innmeldte opplysninger, vil bidra til å sikre god registerkvalitet.

Ettersom utveksling og kontroll av informasjon skal knyttes til både Foretaksregisteret og Enhetsregisteret, foreslår departementet å oppdatere hjemmelshenvisningen i forskriften, slik at den også hjemles i foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven § 22a, slik de lyder i endringsloven.

Se § 4 i forslag til forskrift om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv.

Varsel om registrering av filialer mv.

Etter artikkel 28a nr. 7 skal det utveksles informasjon gjennom registersammenkoblingssystemet dersom det registreres en filial av et foretak registrert i en annen EØS-stat enn den hvor filialen registreres. Slik departementet ser det, oppstiller bestemmelsen følgende plikter for registerfører:

1. Dersom en filial, til et hovedforetak i en annen EØS-stat, blir registrert i Norge, skal registerfører gjennom registersammenkoblingssystemet skal varsle medlemslandet der hovedforetaket er registrert, om registreringen.
2. Dersom registerfører mottar melding om at en filial til et norsk hovedforetak er registrert i en annen EØS-stat, skal registerfører bekrefte at meldingen er mottatt.
3. Ved mottak av melding som nevnt i nr. 2, skal registerfører skal innføre opplysningene i relevant register uten opphold.

Plikter knyttet til norske hovedforetak vil bare gjelde for aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og europeiske selskaper registrert i Norge. Ettersom disse tre selskapsformene har registreringsplikt i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 1 og nr. 2, ser departementet ikke det som hensiktsmessig at disse gjennomføres for Enhetsregisteret. For øvrig vurderer departementet at pliktene etter artikkel 28a nr. 7 bør gjelde Enhetsregisteret så langt det passer, siden filialer av utenlandske foretak har registreringsrett i Enhetsregisteret. Departementet vurderer at direktivforpliktelsen i artikkel 28a nr. 7 ikke fullt ut vil være gjennomført dersom informasjon om filialer som bare er registrert i Enhetsregisteret, ikke deles gjennom registersammenkoblingssystemet.

Se § 3 og § 5 i forslag til forskrift om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv.

6.2 Elektronisk innsending av dokumenter og opplysninger for filialer

6.2.1 Gjeldende rett

Innsending av dokumenter og opplysninger til Foretaksregisteret for filialer av utenlandske foretak reguleres av foretaksregisterloven § 4-1, jf. § 3-8. Foretaksregisterloven § 4-1 gjelder både førstegangsmelding og endringsmeldinger. Endringer i opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret, skal meldes inn uten ugrunnet opphold, jf. foretaksregisterloven § 4-1 andre ledd andre og tredje punktum. Både førstegangsmeldinger

og endringsmeldinger til Foretaksregisteret skal sendes inn på blankett som er godkjent av registerfører og kan signeres elektronisk, jf. foretaksregisterforskriften §§ 3 og 9.

For filialer som bare registreres i Enhetsregisteret, fremgår det av enhetsregisterloven §§ 5, 6 og 8 hvilke opplysninger og dokumentasjon som skal sendes inn til Enhetsregisteret. Endringer skal også her meldes uten ugrunnet opphold, jf. § 15 første ledd. Meldinger til Enhetsregisteret kan sendes og signeres elektronisk, jf. enhetsregisterforskriften §§ 13 og 16.

6.2.2 Digitaliseringsdirektivets krav

Etter artikkel 28b nr. 1 første setning skal medlemsstatene sikre at dokumenter og opplysninger nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 30, inkludert endringer i disse, kan sendes inn elektronisk innen frister fastsatt av medlemsstaten der filialen er registrert. Dette gjelder blant annet informasjon om filialens adresse og virksomhet, hovedforetakets navn om det er et annet enn filialens, hovedforetakets organisasjonsform mv. Medlemsstatene skal sikre at innsending i sin helhet kan gjøres elektronisk uten krav til fysisk oppmøte, jf. artikkel 28b nr. 1 andre setning. Fysisk oppmøte kan likevel kreves i visse tilfeller, jf. artikkel 13b nr. 4 og 13g nr. 8.

Det følger av artikkel 28b nr. 2 at reglene i artikkel 28a nr. 2 til 5 om elektronisk registrering av filialer gjelder tilsvarende for innsending av dokumenter og opplysninger for filialer.

Etter artikkel 28b nr. 3 kan medlemsstatene kreve at noen eller alle dokumenter og opplysninger nevnt i nr. 1 skal sendes inn elektronisk.

6.2.3 Om endringsloven

Gjennomføring i norsk rett av artikkel 28b er omtalt i Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 8.5.1 og 8.5.2. I endringsloven er det tatt inn nye bestemmelser i foretaksregisterloven § 4-1 nytt femte ledd (nåværende fjerde ledd) og enhetsregisterloven § 12 tredje ledd for elektronisk innsending av meldinger til registrene, jf. artikkel 28b.

Endringene i foretaksregisterloven innebærer at departementet i forskrift kan gi regler som pålegger Foretaksregisteret å tilby elektronisk registrering av selskaper, samt innsending og endring av selskapsinformasjon elektronisk. Dette vil også gjelde for filialer som registreres i Foretaksregisteret. Endringene i enhetsregisterloven innebærer at departementet i forskrift kan gi regler om elektronisk innsending av meldinger til Enhetsregisteret, herunder regler som pålegger at meldinger skal sendes inn elektronisk.

Departementet ba i høringsnotatet som ligger til grunn for Prop. 76 LS (2022–2023) om høringsinstansenes syn på hvorvidt det bør stilles krav om at enkelte dokumenter og opplysninger bare kan sendes inn elektronisk. Om dette skrev departementet i proposisjonen punkt 8.5.2:

«Brønnøysundregistrene viser i denne sammenheng til at regler om å pålegge elektronisk innsendelse er i tråd med registerførers ambisjon om «100 % digital registerforvaltning», men at eventuell ikrafttredelse av slike regler bør skje i dialog med Brønnøysundregistrene.

Digitaliseringsdirektoratet skriver at elektronisk innsending bør være hovedregelen, i tråd med ønsket om «digitalt førstevalg». Videre skriver direktoratet at uavhengig av løsningen, må denne oppfylle kravene til universell utforming, «og være så god at den foretrekkes som det enkleste alternativet av brukerne».

Departementet vurderer at det er fordelaktig at innsending av dokumenter og opplysninger hovedsakelig skjer elektronisk. Dette vil være ressurs- og tidsbesparende for registerfører. Departementet vurderer likevel at det på nåværende tidspunkt ikke er hensiktsmessig å pålegge alle aktører elektronisk innsending av dokumenter og opplysninger for filialer. Ettersom elektronisk innsending på nåværende stadium er avhengig av at innsender har norsk fødselsnummer eller d-nummer, vil det kunne vanskeliggjøre innsending av meldinger og dermed øke byrdene for enkelte dersom filialer pålegges elektronisk innsending. Med de foreslåtte forskriftshjemlene i foretaksregisterloven § 4-1 og enhetsregisterloven § 12 vil det være mulig å fastsette regler om dette i forskrift på et senere tidspunkt. Forslag til forskriftsbestemmelser vil i så fall bli sendt på høring.»

6.2.4 Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering

Som nevnt i punkt 5.2.4, vil § 4 i forslaget til forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv. gjelde både meldinger om førstegangsregistrering og endringsmeldinger. Med andre ord anser departementet at artikkel 28b nr. 1 om at medlemsstatene skal sikre at dokumenter og opplysninger nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 30, inkludert endringer i disse, kan sendes inn elektronisk, vil bli gjennomført gjennom § 4 i den foreslåtte forskriften.

I visse tilfeller kan det kreves fysisk oppmøte i henhold til artikkel 13b nr. 4 og artikkel 13g nr. 8, jf. artikkel 28a nr. 1. Det vises til høringsnotatets punkt 5.1.2 for nærmere redegjørelse av disse unntakene. Slik det fremgår under punkt 5.1.3, kan det ved tildeling av d-nummer kreves fysisk oppmøte av hensyn til identitetskontroll, jf. folkeregisterforskriften § 2-2-5. I lys av denne bestemmelsen og formålet bak denne, kan ikke departementet se at det er behov for å fastsette særskilte unntak med hjemmel i artikkel 13b nr. 4 og artikkel 13g nr. 8 på nåværende tidspunkt.

Artikkel 28b nr. 2 fastslår at artikkel 28a nr. 2 til nr. 5 skal gjelde tilsvarende for elektronisk registrering av filialer. Etter departementets syn vil forslagene som nevnt i punkt 7.1.4 også omfatte elektronisk innsending av dokumenter og opplysninger for filialer, samt endringer av disse.

Se § 4 i forslag til forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Etter artikkel 28b nr. 3 kan medlemsstatene kreve at dokumenter og opplysninger som nevnt i artikkel 28b nr. 1, bare kan sendes inn elektronisk. Departementet antar at det kan være praktisk behov for at registerfører kan pålegge at førstegangsmeldinger og endringsmeldinger for utenlandske foretak sendes inn elektronisk, særlig når løsninger for elektronisk innsending av slike meldinger kommer på plass. Det vil også være i tråd med forslaget i punkt 6.2.4 om å gi registerfører adgang til å pålegge at førstegangsmeldinger og endringsmeldinger for aksjeselskaper skal sendes inn elektronisk til Foretaksregisteret. Departementet ber om innspill til høringsinstansenes syn på en slik regulering.

Se § 4 første ledd andre punktum i forslag til forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

7 Utveksling av informasjon om filialer gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)

7.1 Gjeldende rett

7.1.1 Informasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet

Informasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet er ikke regulert i norsk rett.

Foretaksregisteret deler informasjon med andre europeiske foretaksregistre om filialer av utenlandske foretak som legges ned i Norge gjennom registersammenkoblingssystemet. Informasjonen deles automatisk. Utenlandske registre og andre brukere kan finne opplysningene gjennom eJustice-portalen ved å søke på informasjon om filialen. Foretaksregisteret i medlemsstaten der hovedforetaket er registrert, vil derimot ikke få et særlig varsel om nedleggelsen.

7.1.2 Endringer i dokumenter og opplysninger

Foretaksregisteret deler informasjon om endringer i selskapsopplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet i eJustice-portalen. På samme måte som ved nedleggelse av filialer, oppdateres informasjonen automatisk. Foretaksregisteret i medlemsstaten der hovedforetaket er registrert, får derimot ikke et særskilt varsel om slike endringer.

7.2 Digitaliseringsdirektivets krav

7.2.1 Informasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet

Artikkel 28c regulerer kommunikasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet.

Ved mottak av dokumenter og opplysninger om nedleggelse av en filial, jf. selskapsrettsdirektivet artikkel 30 nr. 1 bokstav h, skal foretaksregisteret i medlemsstaten der en filial av et utenlandsk foretak er registrert, varsle foretaksregisteret i medlemsstaten der hovedforetaket er registrert om at dets filial er nedlagt og slettet fra registeret. Varsel skal sendes gjennom registersammenkoblingssystemet. Foretaksregisteret i medlemsstaten der hovedforetaket er registrert skal bekrefte mottak av varselet gjennom registersammenkoblingssystemet, og registrere opplysningene snarest.

7.2.2 Endringer i hovedforetakets dokumenter og opplysninger

Artikkel 30a gir regler om utveksling av informasjon om endringer i hovedforetakets dokumenter og opplysninger. Medlemsstaten der hovedforetaket er registrert skal uten forsinkelse varsle medlemsstaten der filialen er registrert gjennom

registersammenkoblingssystemet, dersom endring i en av følgende opplysninger har blitt registrert:

- a. hovedforetakets navn
- b. hovedforetakets registrerte forretningskontor
- c. hovedforetakets registreringsnummer (organisasjonsnummer)
- d. hovedforetakets organisasjonsform
- e. dokumenter eller opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14 bokstav d og bokstav f

Foretaksregisteret i medlemsstaten der filialen er registrert skal gjennom registersammenkoblingssystemet bekrefte mottak av varsel, og sikre at dokumentene og opplysningene oppdateres uten forsinkelse.

7.3 Om endringsloven

7.3.1 Informasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)

Gjennomføring i norsk rett av artikkel 28c er omtalt i Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 8.5.3. I endringsloven er det fastsatt forskriftshjemler i foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven ny § 22a for nærmere å kunne regulere utveksling av informasjon gjennom registersammenkoblingssystemet mellom Foretaksregisteret og Enhetsregisteret og tilsvarende registre i andre EØS-stater, jf. artikkel 28c.

Forskriftshjemlene vil også gi mulighet til å gi regler om utveksling av informasjon om nedleggelse av filialer. Det fremgår av foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven ny § 22a at bestemmelsene også gir adgang til å fastsette forskriftsbestemmelser om registrering av opplysninger som er utvekslet gjennom registersammenkoblingssystemet.

7.3.2 Endringer i hovedforetakets dokumenter og opplysninger

Gjennomføring i norsk rett av artikkel 28c er omtalt i Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 8.5.3.

I endringsloven er det fastsatt en forskriftshjemmel i foretaksregisterloven § 8-3 som gir adgang til å gi regler om varsling av hovedforetakets endrede dokumenter og opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS), jf. artikkel 30a første avsnitt. Det er også tatt inn en bestemmelse i regnskapsloven § 8-2 femte ledd som innebærer å gi foretaksregisterloven § 8-3 tilsvarende anvendelse for deling av informasjon i Regnskapsregisteret. Endringen åpner for at regnskapsopplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14 bokstav f kan deles gjennom registersammenkoblingssystemet.

Bestemmelsen i artikkel 30a andre avsnitt pålegger plikt for registeret i medlemsstaten der filialen er registrert til å bekrefte mottak av varsel etter første avsnitt og sørge for at informasjonen blir oppdatert uten forsinkelse. Departementet skrev om dette i Prop. 76 LS (2022–2023):

«Nærmere regler om dette bør etter departementets syn fastsettes i forskrift, med hjemmel i foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven ny § 22a. Departementet viser til at dette gjelder tekniske regler og at det vil være behov for å kunne oppdatere reglene basert på den teknologiske utviklingen.»

7.4 Departementets vurdering og forslag

7.4.1 Informasjon om nedleggelse av filialer gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)

Artikkel 28c oppstiller en plikt for registerfører i den enkelte EØS-stat til å sende varsel om nedleggelse av en filial til registerfører i den EØS-staten hvor hovedforetaket er registrert. Mottak av slikt varsel skal bekreftes av mottakende registerfører, og opplysningene skal registreres uten forsinkelse. Forordning (EU) 2021/1042 med vedlegg oppstiller nærmere tekniske spesifikasjoner om hvordan varselet skal sendes og hvordan mottak skal bekreftes.

For Norges del innebærer dette at direktivforpliktelsen vil måtte gjennomføres med to ulike virkeområder. For filialer av norske hovedforetak vil varsel bare mottas av Foretaksregisteret, da det bare er hovedforetak som er organisert som aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og europeiske selskaper som omfattes av direktivets virkeområde, jf. punkt 3.3. For filialer av utenlandske foretak vil det kunne mottas varsel både av Foretaksregisteret og Enhetsregisteret, avhengig av hvilket register det utenlandske hovedforetaket har registrert filialen i.

Dersom Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret gjennom registersammenkoblingssystemet mottar varsel om nedleggelse av en filial i en annen EØS-stat, skal registerfører bekrefte mottak av varselet, og sørge for at opplysningen blir registrert uten opphold.

Se § 3 i forslag til forskrift om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv.

7.4.2 Endringer i hovedforetakets dokumenter og opplysninger

Etter artikkel 30a første avsnitt vil det påligge Foretaksregisteret en plikt til å sende varsel til foretaksregistre i andre EØS-stater hvor det er registrert filialer av det norske hovedforetaket, dersom det skjer endringer i nærmere angitte selskapsopplysninger om det norske hovedforetaket. På samme måte vil både Foretaksregisteret og Enhetsregisteret kunne motta varsel om endringer i selskapsopplysninger om utenlandske foretak som har registrert en filial i Norge, jf. artikkel 30a andre avsnitt.

Departementet foreslår å ta inn en uttømmende opplisting av selskapsopplysningene som skal utveksles og mottas, slik at det ikke skal være tvil om registerførers plikt til å varsle andre registermyndigheter i andre EØS-stater, eller motta tilsvarende opplysninger om utenlandske foretak med filialer registrert i Norge.

På samme måte som nevnt i punkt 7.4.1, har artikkel 30a noe ulikt virkeområde når direktivforpliktelsen skal gjennomføres i Norge grunnet det norske systemet med to registre for selskapsopplysninger. Artikkel 30a første avsnitt vil bare gjennomføres for

Foretaksregisteret, mens artikkel 30a andre avsnitt vil gjennomføres med forskriftsbestemmelser som vil gjelde både for Foretaksregisteret og Enhetsregisteret.

Se § 2 i forslag til forskrift om utveksling om opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv.

Etter artikkel 30a andre avsnitt skal opplysninger etter første avsnitt oppdateres uten forsinkelse. Per dags dato registreres en begrenset mengde informasjon om filialer av utenlandske foretak i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Det gjelder forretningsadresse, foretaksnavn, organisasjonsnummer, EUID, samt hvem som representerer selskapet utad dersom det er meldt.

Departementet antar at Foretaksregisteret og Enhetsregisteret på bakgrunn av direktivforpliktelsen vil motta en økt mengde opplysninger og dokumenter om utenlandske hovedforetak med filialer registrert i de to registrene. Departementet peker i denne forbindelse på at selskapsretten ikke er harmonisert i EØS. Det innebærer at Brønnøysundregistrene kan motta informasjon om endring av for eksempel signaturrett som kan være svært vanskelig eller umulig å tolke, både fordi disse bygger på utenlandsk rett og fordi opplysningene sendes på et annet språk enn norsk. Dette vil imidlertid kunne løses dersom alle medlemsstatene gjennomfører direktivkravet i artikkel 16 nr. 6, samt enes om ett felles språk å utveksle informasjon på, jf. kapittel 9.

8 Tilgjengeliggjøring av informasjon om regler om stiftelse og registrering av selskaper og om registrering av filialer

8.1 Gjeldende rett

Det finnes ikke regler i norsk rett som stiller krav til å utarbeide og tilgjengeliggjøre informasjon om regler om stiftelse og registrering av selskaper eller om registrering av filial av utenlandsk foretak.

8.2 Digitaliseringsdirektivets krav

Artikkel 13f fastsetter at medlemsstatene skal sikre at brukervennlig og gratis informasjon om stiftelse og registrering av selskaper tilgjengeliggjøres på registreringsportaler eller nettsider. Informasjonen skal kunne nås via Single Digital Gateway, og den skal være tilgjengelig på et språk som forstås av et størst mulig antall av brukere i EØS.

Det skal minst gis informasjon om følgende temaer:

- a. regler om stiftelse og registrering av selskaper, herunder elektroniske prosedyrer, samt krav som gjelder bruk av maler, identifikasjon av personer, språk og gjeldende gebyrsatser,
- b. regler om registrering av filialer, herunder elektroniske prosedyrer og krav til registreringsdokumenter, identifikasjon av personer og språk,
- c. oversikt over regler for å bli medlem av selskapets administrative organ, ledelsesorgan eller tilsynsorgan, herunder regler om å frakjenne personer retten til å være tillitsperson, og om de myndigheter eller organer som er ansvarlig for å oppbevare informasjon om personer som er frakjent retten til å være tillitsperson,
- d. oversikt over regler knyttet til myndighet og ansvar for selskapets administrative organ, ledelsesorgan og tilsynsorgan, herunder myndigheten til å representere selskapet overfor tredjeparter.

8.3 Om endringsloven

Gjennomføring av digitaliseringsdirektivet artikkel 13f er behandlet i Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 4.5.3. Der står det:

«Reglene i digitaliseringsdirektivet artikkel 13f knyttet til tilgjengeliggjøring av informasjon er detaljerte, og de tekniske løsningene som ligger bak vil kunne endre seg over tid. Ingen av høringsinstansene har kommentert forslaget. Departementet anser det derfor som mest hensiktsmessig å regulere dette i forskrift.»

I endringsloven er det tatt inn en bestemmelse i foretaksregisterloven § 10-6 første ledd, som gir departementet myndighet til å fastsette nærmere regler i forskrift om offentliggjøring av informasjon om stiftelse og registrering av foretak.

8.4 Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering

Artikkel 13f angir minstekrav til hvilken informasjon som skal tilgjengeliggjøres. Bestemmelsen er ikke hinder for at det i Norge stilles krav om at ytterligere informasjon skal tilgjengeliggjøres, eller at norske myndigheter frivillig legger ut ytterligere informasjon. Departementet vurderer at det på nåværende tidspunkt ikke er hensiktsmessig å fastsette strengere krav i forskrift enn det som følger av artikkel 13f. Departementet vil fortløpende vurdere om det skal stilles ytterligere krav til tilgjengeliggjøring av informasjon.

Det følger av artikkel 13f at informasjonen skal være kortfattet, brukervennlig og gratis tilgjengelig («concise and user-friendly information, provided free of charge»). Departementet leser kravet til «kortfattet» slik at det ikke er et krav om at informasjonen er uttømmende om norsk regelverk om stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om registrering av filialer, men at informasjonen må omfatte grunnleggende krav i norsk rett. Informasjonen må også være «brukervennlig». Det betyr at informasjonen må være enkel å lese og forstå for brukerne, slik at disse kan ivareta sine interesser.

Artikkel 13f stiller krav til at informasjonen skal være tilgjengelig på et språk som forstås av et størst mulig antall av brukere i EØS. Departementet vurderer at dette kravet vil være oppfylt dersom informasjonen er tilgjengelig på engelsk.

Digitaliseringsdirektivet stiller ikke krav til at informasjonen må tilgjengeliggjøres på medlemsstatens nasjonale språk. Informasjonen trenger derfor ikke utarbeides på norsk for å oppfylle artikkel 13f. Det er heller ikke fastsatt uttrykkelige krav i språklova eller annet regelverk om at informasjon om norsk regelverk må utarbeides på norsk. Et hovedformål med språklova er imidlertid «å styrkje norsk språk, slik at det blir sikra som eit samfunnsberande språk som skal kunne nyttast på alle samfunnsområde og i alle delar av samfunnslivet i Noreg», jf. språklova § 1. Bruk av norsk språk i norsk offentlig forvaltning kan også ses på som viktig for å opprettholde norsk språkkultur og kultur i det hele, jf. NOU 2019: 5 *Ny forvaltningslov – Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)* punkt 13.5.5.1. Departementet legger vekt på at de fleste som stifter norske aksjeselskaper og registrerer disse i Foretaksregisteret, er norskspråklige. Slike aktører vil også ha bruk for kortfattet, brukervennlig og gratis informasjon fra norske myndigheter om hvilke regler som gjelder for stiftelse og registrering av aksjeselskaper. Basert på dette vurderer departementet det som hensiktsmessig å stille krav til at informasjonen også skal være på norsk.

Det følger av artikkel 13f at informasjonen skal gjøres tilgjengelig på registreringsportaler eller nettsteder som er tilgjengelige ved hjelp av Single Digital Gateway. Departementet foreslår å ta inn dette kravet inn i forskriftsreguleringen, likevel slik at dette bare vil gjelde for informasjon som er på engelsk.

Departementet foreslår at ansvaret for å sørge for at informasjonen utarbeides og tilgjengeliggjøres, legges til registerfører. Registerfører kan utarbeide informasjonen selv eller benytte eksterne aktører til å gjøre dette. Registerfører må imidlertid kontrollere at informasjonen er korrekt før den tilgjengeliggjøres, og skal ved tvilsspørsmål vurdere å

forelegge saken for departementet før offentliggjøring. Registerfører må også påse at informasjonen til enhver tid er oppdatert.

Departementet foreslår at forskriftsbestemmelser for å gjennomføre digitaliseringsdirektivet artikkel 13f tas inn i ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv. Se §§ 6 og 7 i forskriftsforslaget.

9 Oppbevaring og offentliggjøring av opplysninger registrert i Foretaksregisteret mv.

9.1 Gjeldende rett

9.1.1 Innsending og oppbevaring av opplysninger

Etter foretaksregisterloven kapittel III skal nærmere angitte opplysninger registreres i Foretaksregisteret. Etter registrering av innsendt førstegangsmelding om et foretak, skal noen av opplysningene kunngjøres i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon, jf. foretaksregisterloven § 6-2.

Foretaksregisterloven kapittel IV regulerer når endringsmelding skal sendes til Foretaksregisteret, og hvem som skal sende inn slik melding. Sammen med reglene om retting av feil og endringer uten melding i foretaksregisterloven kapittel VII, skal dette sikre at opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret er riktige.

Legitimasjonsvirkninger av opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret overfor tredjepersoner, er regulert i foretaksregisterloven § 10-1. Etter § 10-1 første ledd skal opplysninger som er registrert etter foretaksregisterloven anses for å ha kommet til tredjepersons kunnskap, dersom det er avgjørende for tredjepersonens rettsstilling om denne kjente eller ikke kjente til et forhold. Meldepliktige forhold som ikke er meldt til Foretaksregisteret, og som er i strid med det som er registrert, kan ikke gjøres gjeldende overfor tredjeperson, med mindre denne kjente eller burde kjent forholdet, jf. § 10-1 andre ledd.

9.1.2 Innsyn i registrerte opplysninger

Innsyn i opplysninger hos Foretaksregisteret, reguleres av foretaksregisterloven § 8-1. Etter § 8-1 første punktum har enhver rett til å gjøre seg kjent med det som er «registrert» i Foretaksregisteret og få utskrift av dette. For opplysninger som ikke er registrert i Foretaksregisteret, som historiske data, reguleres innsyn av lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova), jf. § 8-1 tredje punktum.

Avgivelse av opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret er regulert i foretaksregisterforskriften § 12. Der står det blant annet at opplysninger kan avgis elektronisk.

Innsyn i opplysninger i Regnskapsregisteret er regulert i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) § 8-1. Etter regnskapsloven § 8-1 første ledd er årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning offentlige. Enhver har rett til å få innsyn i dokumentene hos Regnskapsregisteret eller hos den regnskapspliktige. Avgivelse av opplysninger fra Regnskapsregisteret er regulert i regnskapslovforskriften § 8-1-1.

Regler om innsyn i registrerte opplysninger i Konkursregisteret er fastsatt i konkursregisterforskriften § 10. Bestemmelsen gjennomfører selskapsrettsdirektivets artikkel 14 bokstav j og k. Etter konkursregisterforskriften § 10 kan enhver få oppgitt

registrerte opplysninger om selskaper som er gått konkurs, selskaper som tvangsavvikles etter konkurslovens regler, og øvrige konkursrelevante opplysninger om selskaper, herunder om ilagt konkursskarantene.

9.2 Digitaliseringsdirektivets krav

9.2.1 Innsending og oppbevaring av opplysninger

Digitaliseringsdirektivet artikkel 16 regulerer hvordan medlemsstatenes registerførere skal samle inn, oppbevare og tilgjengeliggjøre opplysninger om selskaper som omfattes av direktivet. Bestemmelsen erstatter og utvider gjeldende artikkel 16 i selskapsrettsdirektivet. Enkelte deler av digitaliseringsdirektivet artikkel 16 er derfor allerede gjennomført i norsk rett.

I direktivets fortale punkt 30 står blant annet følgende om hensynene bak reguleringen i artikkel 16:

«In the interest of transparency and protection of the interests of workers, creditors and minority shareholders, and to promote trust in business transactions, including those with a cross-border nature within the internal market, it is important that investors, stakeholders, business partners and authorities can easily access company information. To improve the accessibility of that information, more information should be available free of charge in all Member States.»

Artikkel 16 nr. 1 første setning stiller krav til at alle opplysninger om hvert registrerte selskap skal lagres på ett sted (som en «saksmappe» eller «fil»). Etter artikkel 16 nr. 1 andre setning skal hvert selskap tildeles en EUID (European Unique Identifier), slik at de enkelt kan identifiseres i kommunikasjon mellom foretaksregistrene i EØS-statene. EUID-en skal gjøre det mulig å identifisere nærmere informasjon om avgiverstaten og dets foretaksregister, jf. artikkel 16 nr. 1 tredje setning.

Opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14, skal oppbevares i selskapets mappe, jf. artikkel 16 nr. 2 første avsnitt. Det omfatter blant annet stiftelsesdokumentet, vedtekter, opplysninger om selskapsledelsen og om representasjon utad. Alle opplysninger skal oppbevares i elektronisk format, jf. artikkel 16 nr. 2 andre avsnitt første setning. Dersom opplysninger er sendt inn i papirformat, skal dette konverteres til elektronisk format så raskt som mulig, jf. artikkel 16 nr. 2 andre avsnitt andre setning. Etter artikkel 16 nr. 2 tredje avsnitt skal registerfører sørge for at opplysninger som er kommet inn på papir før 31. desember 2006 konverteres til elektronisk format, dersom det kommer inn en elektronisk anmodning om offentliggjøring.

Opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14 skal være offentlig tilgjengelig i registeret, jf. artikkel 16 nr. 3 første setning.

Medlemsstatene skal gjennomføre nødvendige tiltak for å unngå uoverensstemmelser mellom opplysningene som ligger i mappen og det som er registrert, jf. artikkel 16 nr. 4 første avsnitt. Ved uoverensstemmelser skal opplysninger som er offentlig tilgjengelig i registeret, gis forrang.

Artikkel 16 nr. 5 omhandler legitimasjonsvirkninger for registrerte opplysninger. Et selskap kan bare legge til grunn opplysninger etter artikkel 14 overfor tredjeparter dersom disse er registrert, med mindre selskapet kan bevise at tredjeparten hadde kjennskap til opplysningene, jf. artikkel 16 nr. 5 første avsnitt. Etter artikkel 16 nr. 5 andre avsnitt kan ikke opplysninger gjøres gjeldende overfor tredjepart før det har gått 16 dager etter offentliggjøring av opplysningene, dersom tredjeparten kan bevise at det var umulig å ha kjennskap til opplysningene. I tillegg fastsetter artikkel 16 nr. 5 tredje avsnitt at tredjepersoner alltid skal kunne stole på dokumenter og opplysninger som ikke formelt er offentliggjort ennå, med mindre disse må registreres for å ha virkning.

Artikkel 16 nr. 6 fastsetter at dokumenter og opplysninger, som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14, som fremlegges som ledd i stiftelsen eller registreringen av et selskap, registrering av en filial eller ved innsendelsen av en endringsmelding for et selskap eller en filial, skal lagres i et maskinlesbart og søkbart format eller som strukturerte data. Selskapsrettsdirektivet artikkel 14 er omtalt nærmere i punkt 2.4.

9.2.2 Innsyn i og avgivelse av registrerte dokumenter og opplysninger

Digitaliseringsdirektivet artikkel 16a regulerer allmennhetens rett til innsyn i dokumenter opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14. Direktivbestemmelsen stiller også nærmere krav til hvordan registrene skal avgi slike dokumenter og opplysninger.

Etter artikkel 16a nr. 1 første avsnitt har enhver rett til innsyn i dokumenter og opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14 fra et register. Forespørsel om innsyn kan sendes på papir eller ved bruk av elektroniske hjelpemidler.

Etter artikkel 16a nr. 1 andre avsnitt kan medlemsstater fastsette at visse dokumenter eller opplysninger som er registrert før 31. desember 2006, ikke skal kunne utleveres elektronisk, dersom det har gått en viss periode mellom registreringen om innsynsforespørselen. Denne perioden skal ikke være mindre enn ti år.

Gebyr for innsyn i registrerte opplysninger skal ikke overstige de faktiske administrative kostnadene ved å utlevere opplysningene, inkludert utvikling og vedlikehold av registeret, jf. artikkel 16a nr. 2.

Elektroniske kopier og papirkopier som et register avgir skal bekreftes med «rett kopi», med mindre den som har bedt om innsyn godtar at det ikke gis slik bekreftelse, jf. artikkel 16a nr. 3.

Artikkel 16a nr. 4 stiller krav til at medlemsstatene sikrer at elektroniske kopier og utdrag av dokumenter og opplysninger fra registeret er autentisert ved bruk av tillitstjenester som nevnt i eIDAS-forordningen, for å sikre at de elektroniske kopiene eller utdragene kommer fra registeret, og at innholdet i dem er en rett kopi av dokumentet i registeret, eller at det samsvarer med opplysningene i registeret.

9.3 Om endringsloven

9.3.1 Innsending og oppbevaring av opplysninger

I Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 6.5.1 står det at departementet vurderer at artikkel 16 nr. 1 til nr. 4 og nr. 6 allerede er gjennomført i norsk rett, eller kan gjennomføres gjennom forskriftsregulering. Departementet viste i proposisjonen til at foretaksregisterlovingen allerede fastsetter at det finnes en «saksmappe» for hvert selskap, at dokumenter konverteres til elektronisk format, og at opplysninger om selskapet kunngjøres.

På bakgrunn av artikkel 16 nr. 3, jf. selskapsrettsdirektivet artikkel 14 bokstav a, er det i endringsloven uttrykkelig tatt inn i foretaksregisterloven §§ 3-1 og 3-1 a at stiftelsesdokumentet er en opplysning eller dokument som skal registreres i Foretaksregisteret. I tillegg er det tatt inn en unntaksbestemmelse om legitimasjonsvirkning i foretaksregisterloven § 10-1 nytt andre ledd for å gjennomføre artikkel 16 nr. 5 andre avsnitt.

Artikkel 16 nr. 6 innebærer at det må fastsettes regler om hvordan registerfører skal sikre at dokumenter og opplysninger som sendes inn i forbindelse med stiftelse av selskaper, registrering av filial og endringsmeldinger, lagres i registrene i et maskinlesbart og søkbart format eller som strukturerte data. Departementet skrev i proposisjonen på side 42:

«Slike regler vil være tekniske og detaljerte, og departementet foreslår derfor at dette tas inn i forskriftsbestemmelser med hjemmel i foretaksregisterloven § 1-1 tredje ledd tredje punktum. Forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring.»

9.3.2 Innsyn i og avgivelse av registrerte opplysninger

I Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 6.5.2 står det at departementet vurderer at kravene i direktivet artikkel 16a om allmennhetens rett til innsyn i opplysninger om visse selskaper i all hovedsak er oppfylt gjennom bestemmelser i foretaksregisterloven og foretaksregisterforskriften. Departementet skrev at «det vil være behov for å gjøre mindre tilpasninger i foretaksregisterforskriften for fullt ut å gjennomføre artikkel 16a i norsk rett».

9.4 Departementets vurdering og forslag til forskriftsregulering

9.4.1 Innsending og oppbevaring av opplysninger

Digitaliseringsdirektivet artikkel 16 nr. 6 innebærer at dokumenter og opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14, som sendes inn som del av stiftelsen eller registreringen av et aksjeselskap, som del av registreringen av en filial, eller som del av en melding til registeret fra et aksjeselskap eller en filial, skal lagres i Foretaksregisteret i et maskinleselig og søkbart format eller som strukturerte data.

Departementet foreslår at direktivkravet reguleres i ny forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv. Se § 5 i forskriftsforslaget. Departementet foreslår at bestemmelsen har samme virkeområde som artikkel 16 nr. 6. Det vil si at kravene til lagring i bare skal gjelde for dokumenter og

opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14. Se forskriftsforslaget § 5 tredje ledd.

Artikkel 16 omfatter selskaper som tilsvarer norske aksjeselskaper, samt filialer av utenlandske foretak. Departementet vurderer på nåværende tidspunkt at kravene i artikkel 16 nr. 6 ikke bør gjennomføres for andre organisasjonsformer. Forslaget til regulering for å gjennomføre artikkel 16. nr. 6 omfatter dermed bare dokumenter og opplysninger om aksjeselskaper og filialer av utenlandske foretak.

Artikkel 16 nr. 6 stiller krav til at dokumenter og opplysninger skal lagres i Foretaksregisteret «i et maskinlesbart og søkbart format eller som strukturerte data». Det er ikke definert nærmere i digitaliseringsdirektivet hva som ligger i dette. I punkt 27 i fortalen til digitaliseringsdirektivet står det imidlertid:

«In order to facilitate the way in which the information stored by national registers can be searched for and exchanged with other systems, Member States should ensure that after the relevant transposition period has expired, all documents and information provided to any authority or person or body mandated under national law to deal with any aspect of the online procedures, as part of the online procedures provided for in this Directive, can be stored by the registers in a machine-readable and searchable format or as structured data. That means that the file format should be structured in such a way that software applications can easily identify, recognise and extract specific data and their internal structure. The requirement to ensure that the format of documents and information is searchable should not encompass scanned signatures or other data which are not suitable for machine-readability. As this could require changes to the existing information systems of Member States, there should be a longer transposition period for this requirement.»

Det er etter departementets vurdering ikke hensiktsmessig med en detaljert forskriftsregulering av hvordan kravene i artikkel 16 nr. 6 kan oppfylles i form av konkrete krav til tekniske løsninger. En detaljert regulering om hvilke tekniske krav som skal gjelde vil kunne hindre teknologisk utvikling, eller nødvendiggjøre stadige forskriftsendringer i tråd med den teknologiske utviklingen. Departementet foreslår dermed bare å forskriftsfeste at nærmere angitte opplysninger og dokumenter for aksjeselskaper og filialer av utenlandske foretak skal lagres i et maskinlesbart og søkbart format eller som strukturerte data. Hvordan dette rent teknisk skal gjennomføres, vil det til enhver tid være opp til registerfører å bestemme.

Departementet vurderer at kravet til lagring i et maskinlesbart og søkbart format eller som strukturerte data bør søkes løst ved å strukturere informasjonen allerede ved innrapporteringen. Dette krever tekniske endringer av de elektroniske innrapporteringsløsningene som Foretaksregisteret tilbyr ved stiftelse og nyregistrering av aksjeselskaper, ved nyregistrering av filialer av utenlandske foretak og ved innsending av endringsmeldinger for aksjeselskaper og filialer av utenlandske foretak. Departementet legger opp til at de nye kravene til lagring av dokumenter og opplysninger bare vil gjelde for dokumenter og opplysninger som Foretaksregisteret mottar etter at de nye forskriftsbestemmelsene om lagring trer i kraft. De nye kravene vil derfor ikke gjelde for dokumenter og opplysninger som Foretaksregisteret har mottatt og eventuelt registrert før dette.

Brønnøysundregistrene har planlagte og pågående prosjekter om «Digital Selskapsetablering», «Brukervennlige registertjenester» og «BRsys». De tekniske løsningene som planlegges utviklet i disse prosjektene forventes å oppfylle kravene i artikkel 16 nr. 6 etter ferdigutvikling. Det er ikke endelig avklart når de tekniske løsningene vil være på plass.

Departementet har vurdert om midlertidige løsninger for lagring og oppbevaring av dokumenter og opplysninger bør utvikles og tas i bruk frem de til endelige tekniske løsningene for å oppfylle artikkel 16 nr. 6 er på plass. En slik midlertidig løsning kan for eksempel være at Foretaksregisteret mottar dokumenter og opplysninger som PDF-er, og gjør en manuell jobb med å strukturere informasjonen som fremgår av denne. En slik fremgangsmåte vil imidlertid også kreve mye ressurser, og trolig medføre forsinkelser i de pågående prosjektene som vil oppfylle kravet i artikkel 16 nr. 6 på en bedre og mer kostnadseffektiv måte. Departementet ber om innspill fra høringsinstansene om behovet for midlertidige løsninger frem til endelige tekniske løsninger som oppfyller kravene i digitaliseringsdirektivet artikkel 16 nr. 6 er på plass.

9.4.2 Innsyn i og avgivelse av registrerte opplysninger

Om bekreftelse av rett kopi

Foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd første punktum stiller krav til at «[p]apirkopier skal bekreftes å være «rett kopi»⁶, med mindre rekvirenten gir avkall på bekreftelsen». Det samme følger av regnskapslovforskriften § 8-1-1 andre ledd første punktum. Digitaliseringsdirektivet artikkel 16a nr. 3 stiller krav til at bekreftelse av «rett kopi» gjelder både for elektroniske kopier og papirkopier. Departementet foreslår å endre foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd første punktum og regnskapslovforskriften § 8-1-1 andre ledd første punktum i tråd med kravene i artikkel 16 a nr. 3.

Autentisering av elektroniske dokumenter som avgis

Det følger av foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd andre punktum at «[u]tsendelse av elektroniske dokumenter skal skje ved hjelp av en metode for å autentisere avsender og for å sikre dokumentet mot endring, dersom rekvirenten ber om det». En tilsvarende bestemmelse er fastsatt i regnskapslovforskriften § 8-1-1 andre ledd andre punktum. Dette oppfyller ikke kravet i direktivet artikkel 16a nr. 4 om at det alltid skal benyttes tillitstjenester som nevnt i eIDAS-forordningen for å autentisere elektroniske kopier av dokumenter eller elektroniske utdrag av dokumenter eller opplysninger som avgis. Departementet foreslår å endre foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd andre punktum og regnskapslovforskriften § 8-1-1 andre ledd punktum i tråd med kravene i artikkel 16a nr. 4.

⁶ I henhold til Brønnøysundregistrenes praksis tas det utskrift av dokumentet, som påføres et rett kopi-stempel med signatur fra saksbehandler.

Saklig virkeområde for reglene om bekreftelse av «rett kopi» og om autentisering

Digitaliseringsdirektivet artikkel 16a gjelder for dokumenter og opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14. Dette omfatter også kravene til bekreftelse av rett kopi i artikkel 16a nr. 3 og om autentisering i artikkel 16a nr. 4.

Selskapsrettsdirektivet artikkel 14 lister opp dokumenter og opplysninger som skal være offentlige. Se nærmere omtale av artikkel 14 i punkt 2.4. Digitaliseringsdirektivet gjør ikke endringer i artikkel 14.

Selskapsdirektivet artikkel 14 bokstav f omfatter regnskapsdokumenter, det vil si årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen. Dette er dokumenter som skal registreres i Regnskapsregisteret. Øvrige dokumenter og opplysninger som er listet opp i selskapsrettsdirektivet artikkel 14 omfatter dokumenter og opplysninger som registreres i Foretaksregisteret.

Foretaksregisterforskriften § 12 *Avgivelse av registeropplysninger* gjelder for «opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret», jf. § 12 første ledd første punktum. Det følger av foretaksregisterloven § 8-1 at enhver har rett til å gjøre seg kjent med det som er registrert i Foretaksregisteret og få utskrift av dette.

Dokumenter og opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret kan omfatte mer enn det som følger av selskapsrettsdirektivet § 14. Spørsmålet blir derfor om virkeområdet for reglene om bekreftelse av «rett kopi» og om autentisering i foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd bør avgrenses på samme måte som i digitaliseringsdirektivet artikkel 16a nr. 3 og 4, det vil si at bestemmelsene bare skal gjelde for dokumenter og opplysninger som nevnt i selskapsrettsdirektivet artikkel 14. Et tosporet system med forskjellige regler for registrerte dokumenter og opplysninger som omfattes av artikkel 14, og de som ikke omfattes av artikkel 14, kan gjøre regelverket mer uoversiktlig og ressurskrevende å forvalte. Departementet vurderer det som mest hensiktsmessig å videreføre nåværende foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd, som gjelder for dokumenter og opplysninger som er «registrert i Foretaksregisteret». Det gir et klart avgrensningskriterium for når reglene kommer til anvendelse, som etter departementets syn både vil være enklere for registerfører å forvalte og enklere for brukerne å forholde seg til.

Som nevnt i punkt 10.3, er det i endringsloven, på bakgrunn av selskapsrettsdirektivet artikkel 14 bokstav a, uttrykkelig tatt inn i foretaksregisterloven §§ 3-1 og 3-1 a at stiftelsesdokumentet er en opplysning eller dokument som skal registreres i Foretaksregisteret. Endringene medfører at bestemmelsene i foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd om bekreftelse av rett kopi og om autentisering også vil gjelde der registerfører avgir kopi av stiftelsesdokument som er registrert i Foretaksregisteret.

Departementet bemerker at kravene til bekreftelse av «rett kopi» og om autentisering i nåværende foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd ikke gjelder for kopi av dokumenter eller opplysninger som Foretaksregisteret mottar, men som ikke blir registrert i Foretaksregisteret. Foretaksregisterloven kapittel 3 har uttømmende opplisteringer av hva som skal anses som «registrert», og underlagsdokumentasjon som sendes inn, faller ofte utenfor virkeområdet til kapittel 3. Det gjelder eksempelvis kopi av styreprotokoller og

generalforsamlingsprotokoller, som sendes inn for å dokumentere styrebeslutninger og generalforsamlingsbeslutninger, men som ikke er definert som registreringsobjekt. Forslagene til justeringer i foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd medfører ikke endringer i dette.

Regnskapslovforskriften § 8-1-1 omfatter opplysninger som er offentlige etter regnskapsloven § 8-1, jf. regnskapslovforskriften § 8-1-1 første ledd, det vil si årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen. Dette tilsvarer selskapsrettsdirektivet artikkel 14 bokstav f om regnskapsdokumenter. Det er derfor ikke nødvendig å endre virkeområdet for regnskapslovforskriften § 8-1-1 andre ledd som følge av de nye kravene i digitaliseringsdirektivet artikkel 16a nr. 3 og 4.

Se forslagene til endringer i foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd og regnskapslovforskriften § 8-1-1 andre ledd.

10 Økonomiske og administrative konsekvenser

10.1 Forslagets formål og alternative løsninger ved gjennomføring av krav i digitaliseringsdirektivet

Regjeringen har i Hurdalsplattformen satt mål om å kutte overprisede gebyrer, redusere næringslivets kostnader knyttet til utfylling av offentlige skjemaer og fjerne hindre for innovasjon og digitalisering. Forslagene i høringsnotatet vil bidra til å nå disse målene.

Ved endringer i registerlovgivningen legger departementet vekt på at regelverket utformes slik at det innenfor bærekraftige rammer stimulerer til verdiskaping i næringslivet. Departementet foreslår regler som skal bidra til å effektivisere stiftelse og registrering av aksjeselskaper, og som skal sikre åpenhet rundt registrerte selskapsopplysninger. EØS-avtalen innebærer at Norge har plikt til å gjennomføre digitaliseringsdirektivet i norsk rett. Departementet ser det derfor ikke som hensiktsmessig å skissere alternative løsninger eller foreta en full gjennomgang av kostnadene opp mot nytten av reglene.

Direktivet skal gjennomføres i norsk rett på en klar og tydelig måte, men det er opp til lovgiver å bestemme formen og virkemidlene for gjennomføringen, jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav b. De fleste bestemmelsene i digitaliseringsdirektivet er minimumsregler som begrenser nasjonalt handlingsrom. Forpliktelsene innebærer i hovedsak at Norge skal sørge for at visse tekniske løsninger er på plass. Det vil blant være snakk om tekniske løsninger for elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper, offentliggjøring og deling av selskapsopplysninger mv.

For å gjennomføre direktivet foreslår departementet i stor grad å bygge videre på eksisterende løsninger og reguleringer om stiftelse og registrering av aksjeselskaper, om innsyn i registrerte opplysninger og om deling av opplysninger mellom Brønnøysundregistrene og utenlandske foretaksregistre.

Direktivet er ikke til hinder for at Norge gjør tilsvarende regler gjeldende for andre organisasjonsformer enn de som følger av minimumskravene i direktivet. I Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 13.1 står det at «[d]epartementet vurderer at det ikke er hensiktsmessig å foreslå slike regler nå, særlig sett hen til at behovet er mer begrenset for andre foretaksformer enn aksjeselskaper».

10.2 Konsekvenser for næringslivet

10.2.1 Generelt om konsekvenser av gjennomføringen

Forslagene til gjennomføring av bestemmelser i digitaliseringsdirektivet vil legge til rette for økt bruk av digitale løsninger. Dette kan ha en positiv effekt for næringslivet i form av reduserte administrative og økonomiske byrder. Tids- og ressursbesparelser ved stiftelse og registrering av selskaper og filialer kan innebære et lavere etableringshinder som gjør det enklere å starte næringsvirksomhet. I Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 13.2 er det en mer overordnet omtale av de økonomiske og administrative konsekvensene for næringslivet av

å gjennomføre digitaliseringsdirektivet i norsk rett. Nedenfor gis en nærmere omtale av konsekvensene for næringslivet av forskriftsforslagene i dette høringsnotatet.

10.2.2 Anerkjennelse av identifikasjonsmidler

Departementet foreslår å forskriftsfeste at registerfører skal sørge for at informasjon om hvilke elektroniske identifikasjonsmidler som kan benyttes ved innsending av elektroniske meldinger om stiftelse og registrering av aksjeselskaper og registrering av filialer av utenlandske foretak til Foretaksregisteret, ligger gratis tilgjengelig på norsk og engelsk. Dette vil gi brukerne tilgang til informasjon de per dags dato ikke har hatt rett på, og som bidrar til at enkelte registerløsninger kan bli lettere tilgjengelige. Denne nytteeffekten er ikke prissatt.

10.2.3 Elektronisk stiftelse og registrering av selskaper mv.

Departementet foreslår å forskriftsfeste at førstegangsmeldinger og endringsmeldinger for aksjeselskaper kan sendes inn elektronisk til Foretaksregisteret. Det foreslås at adgangen til elektronisk innsending ikke gjelder for førstegangsmeldinger og meldinger om kapitalforhøyelse der aksjeinnskudd skjer ved tingsinnskudd. Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene for 2022 ble ca. 99,5 prosent av godkjente meldinger om nystiftede aksjeselskaper innrapportert elektronisk til registrering. Av disse benyttet ca. 25 prosent den elektroniske stiftelsesløsningen som aksjeloven § 2-1 første ledd viser til. For aksjeselskaper ble 94,5 prosent av godkjente endringsmeldinger sendt inn elektronisk. Forslagene innebærer å forskriftsfeste eksisterende registreringspraksis. Forskriftsregulering av adgangen til å sende elektroniske registreringsmeldinger for aksjeselskaper kan gjøre at denne muligheten blir bedre kjent. Økt bruk av elektroniske løsninger kan redusere kostnadene for næringslivet. Blant annet er gebyret for å registrere et aksjeselskap hvor innsending til Foretaksregisteret skjer via Altinn lavere enn ved innsending på papir, jf. forskrift 11. desember 2015 nr. 1668 om gebyr til Brønnøysundregistrene (gebyrforskriften) § 5 første ledd Det samme gjelder for andre endringsmeldinger som krever kunngjøring, jf. gebyrforskriften § 5 tredje ledd.

Det foreslås også at registerfører kan pålegge elektronisk innsending av førstegangsmeldinger og endringsmeldinger for aksjeselskaper. Departementet vurderer at forslaget at ikke har negative økonomiske for næringslivet. Departementet viser til at Brønnøysundregistrene allerede i dag tilbyr gode løsninger for å sende inn meldinger til Foretaksregisteret elektronisk. Som nevnt over er dessuten er gebyret for å sende inn førstegangsmeldinger og enkelte typer endringsmeldinger til Foretaksregisteret via Altinn lavere enn når dette gjøres på papir.

I tillegg foreslår departementet nye regler om at registerfører skal sørge for at det skal utarbeides og tilgjengeliggjøres maler, skjemaer og løsninger for elektronisk stiftelse og registrering på engelsk. Krav til at slike tjenester skal være tilgjengelig på bokmål og nynorsk, følger allerede av språklova § 14. Tilgang til tjenester også på engelsk kan redusere kostnadene for utenlandske aktører som ønsker å etablere og drive virksomhet i Norge. Det

kan også redusere saksbehandlingstiden i Foretaksregisteret, som kan bidra til at virksomhet kan etableres raskere. Effekten er ikke prissatt.

10.2.4 Elektroniske registrering av filialer i Norge av utenlandske foretak mv.

Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene for 2022 ble alle førstegangsmeldinger om registrering av filialer av utenlandske foretak innrapportert via post. Om lag 84 prosent av disse meldingene ble godkjent. For endringsmeldinger til Foretaksregisteret ble ca. 58,6 prosent innrapportert elektronisk til registrering.

Departementet foreslår å fastsette i forskrift at førstegangsmeldinger og endringsmeldinger for filialer av utenlandske foretak kan sendes inn elektronisk til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Dette innebærer at førstegangsregistrering av filialer av utenlandske foretak vil kunne skje elektronisk, i motsetning til i dag. Departementet legger til grunn at dette kan bidra til en enklere og mer tilgjengelig registreringsprosess for filialer av utenlandske foretak. Endringene vil åpne for at flere meldinger kommer inn elektronisk. Det kan medføre besparelser for de utenlandske foretakene, og redusere de administrative byrdene. I hvilken grad aktørene vil ta i bruk elektronisk innsending, er uvisst. Dette blant annet fordi det for filialer av utenlandske foretak vil være større behov for å få d-nummer til rolleinnhavere enn for eksempel aksjeselskaper (hvor rolleinnhaverne oftere har norsk fødselsnummer). Det er derfor ikke sikkert at de elektroniske løsningene vil benyttes i samme grad som for andre foretaksformer som har mulighet til å sende inn meldinger elektronisk. Effekten er ikke prissatt.

Det foreslås også at registerfører kan pålegge elektronisk innsending av førstegangsmeldinger og endringsmeldinger for filialer av utenlandske foretak. Departementet vurderer at forslaget at ikke har negative økonomiske for næringslivet. Gebyret for å sende inn førstegangsmeldinger og enkelte typer endringsmeldinger til Foretaksregisteret er dessuten lavere når dette gjøres via Altinn enn på annen måte, for eksempel ved innsendelse på papir.

10.2.5 Tilgjengeliggjøring av informasjon om regler om stiftelse og registrering av selskaper og om registrering av filialer

Departementet foreslår at registerfører skal utarbeide og tilgjengeliggjøre informasjon om regler om stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om registrering av filialer (utenlandske foretak). Dette vil gi berørte aktører informasjon slik at de i større grad kan ivareta sine interesser. Denne nytteeffekten er ikke prissatt.

10.2.6 Oppbevaring og offentliggjøring av opplysninger registrert i Foretaksregisteret mv.

Departementet foreslår endringer i foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd og regnskapslovforskriften § 8-1-1 for å oppfylle direktivet artikkel 16a nr. 3 og 4. De andre Forslagene til innebærer at ikke bare papirkopier, men også elektroniske kopier, skal bekreftes å være i «rett kopi», med mindre rekvirenten gir avkall på slik bekreftelse. I tillegg endres kravene til autentisering av elektroniske dokumenter som utstedes. De foreslåtte

endringene får betydning for dokumenter og opplysninger som avgis fra Foretaksregisteret og Regnskapsregisteret. Forslagene antas ikke å ha vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for næringslivet.

10.3 Konsekvenser for offentlig forvaltning

10.3.1 Generelt om konsekvenser av gjennomføringen

Enkelte av forskriftsforslagene vil kreve tekniske tilpasninger i Foretaksregisteret, Enhetsregisteret og Regnskapsregisteret. Andre forslag forventes å medføre noe økt administrasjon for Brønnøysundregistrene, som registerfører for disse registrene. Kostnadene knyttet til dette dekkes innenfor de ordinære budsjetttrammene.

I Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 13.3 er det en mer overordnet omtale av de økonomiske og administrative konsekvensene for offentlig forvaltning av å gjennomføre digitaliseringsdirektivet i norsk rett. Nedenfor gis en nærmere omtale av konsekvensene for offentlige forvaltning av forskriftsforslagene i dette høringsnotatet.

10.3.2 Elektronisk stiftelse og registrering av selskaper mv.

Digitaliseringsdirektivet artikkel 13g pålegger medlemsstatene å ha elektroniske løsninger for stiftelse og registrering av aksjeselskaper. Norge har hatt slike løsninger tilgjengelig på norsk i lengre tid. Aksjeselskaper kan per i dag stiftes og registreres elektronisk ved bruk av tjenestene «Elektronisk stiftelse» og Samordnet registermelding». Departementet antar at det ikke vil være vesentlige kostnader knyttet til å vedlikeholde disse tjenestene på norsk. Per i dag finnes ikke tjenestene på engelsk, og Brønnøysundregistrene må derfor sette av ressurser for å utarbeide engelske versjoner av de elektroniske løsningene for stiftelse og registrering av aksjeselskaper.

10.3.3 Elektroniske registrering av filialer i Norge av utenlandske foretak mv.

Digitaliseringsdirektivet artikkel 28a pålegger medlemsstatene å ha elektroniske løsninger for registrering av filialer av utenlandske foretak. Brønnøysundregistrene må derfor sørge for at det utvikles elektroniske løsninger for å sende inn meldinger om registrering av filialer av utenlandske foretak, samt endringer i de registrerte opplysningene, jf. digitaliseringsdirektivet artikkel 28b. Løsningene må omfatte innsending både til Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Utvikling av slike løsninger er planlagt gjennom prosjektet «Brukervennlige registertjenester». I Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 3.2 står det:

«I statsbudsjettet for 2023 er [det] bevilget 30 millioner kroner til oppstart av et eget prosjekt for brukervennlige registertjenester i Brønnøysundregistrene, jf. Prop. 1 S (2022–2023) for Nærings- og fiskeridepartementet. Prosjektet skal utvikle innrapporterings- og tilgjengeliggjørings-tjenester til og fra Brønnøysundregistrenes nye registerplattform, og gi enklere og bedre løsninger for brukerne. Departementet viser også til at gjennomføring av EØS-rettslige forpliktelser skal være en prioritert oppgave for Brønnøysundregistrene, både i den ordinære driften og i arbeidet med utviklingsprosjekter.»

Økt bruk av elektroniske løsninger kan på sikt redusere Brønnøysundregistrenes ressursbruk knyttet til registrering av filialer av utenlandske foretak, samt endringer i registrerte opplysninger. Effekten er ikke prissatt.

10.3.4 Utveksling av informasjon gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)

Departementet foreslår at registerfører i større grad enn i dag skal dele informasjon om filialer og hovedforetak gjennom registersammenkoblingssystemet. Gjennomføringen av digitaliseringsdirektivet i EØS vil medføre at registerfører mottar hyppigere oppdateringer om de reelle forhold som er registrert i andre EØS-stater. Registerfører vil også ha mulighet til å kontrollere opplysninger og dokumenter som meldes inn i Norge opp mot registrerte opplysninger i andre EØS-stater. De nye bestemmelsene vil også bidra til at registerfører løpende kan slette «døde» filialer, for eksempel der hovedforetaket i en annen EØS-stat er avviklet. Effekten av forslagene er ikke prissatt.

Samlet vil dette kunne bidra til økt registerkvalitet.

Brønnøysundregistrene har allerede foretatt nødvendige tekniske endringer for å gjennomføre kravene i digitaliseringsdirektivet knyttet til utveksling av informasjon gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS), jf. gjennomføringen av forordning (EU) 2021/1042 i norsk rett. Forslagene innebærer derfor ingen ytterligere utviklingskostnader for Brønnøysundregistrene.

10.3.5 Tilgjengeliggjøring av informasjon om regler om stiftelse og registrering av selskaper og om registrering av filialer

Brønnøysundregistrene tilgjengeliggjør allerede i dag informasjon om regler om stiftelse og registrering av aksjeselskaper og registrering av filialer av utenlandske foretak på norsk og engelsk. Det må utarbeides noe mer informasjon for å oppfylle kravet til informasjon i digitaliseringsdirektivet artikkel 13f fullt ut. Kostnadene til dette vurderes å være minimale.

10.3.6 Oppbevaring og offentliggjøring av opplysninger registrert i Foretaksregisteret mv.

Brønnøysundregistrene vurderer at de tekniske tilpasningene som må foretas ved avgivelse av elektroniske dokumenter med rett kopi fra Foretaksregisteret og Regnskapsregisteret vil kreve lite ressurser. Ifølge opplysninger fra Brønnøysundregistrene vil det være snakk om en engangskostnad av mindre økonomisk karakter.

Digitaliseringsdirektivet artikkel 16 nr. 6 stiller krav om at dokumenter og informasjon som Foretaksregisteret og Enhetsregisteret får inn i forbindelse med elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og registrering av filialer skal lagres i et søkbart og maskinlesbart format, eller som strukturerte data. Store deler av informasjonen lagres i dag i et strukturert format, herunder stiftelsesdokument for aksjeselskap som stiftes via løsningen for elektronisk stiftelse i Altinn. Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene ble om lag 25 prosent av alle nye aksjeselskaper i 2022 stiftet ved bruk av denne løsningen.

Stiftelsesdokumentet og vedtekter lagres ikke som strukturerte data. Det samme gjelder selskaper som ikke bruker løsningen for elektronisks stiftelse.

Prosjektet «Brukervennlige registertjenester» legger opp til at nye tekniske løsninger vil tilfredsstillere direktivkravene om lagring av opplysninger og dokumenter. Departementet viser til omtalen over om finansiering av prosjektet.

11 Forslag til forskrifter og forskriftsendringer

Forslag til forskrift om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 1-1 tredje ledd, jf. delegeringsvedtak 22. desember 2006 nr. 1528, § 10-6 og § 10-7 og lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret § 28.

Kapittel 1. Elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper i Foretaksregisteret mv.

§ 1. Mal for elektronisk stiftelse av aksjeselskaper

Ved elektronisk stiftelse av aksjeselskap etter aksjeloven § 2-1 første ledd tredje punktum, skal det benyttes mal som er godkjent av registerfører. Malen skal være i tråd med minstekravene til stiftelsesdokumentet i aksjeloven kapittel 2.

§ 2. Elektronisk førstegangsmelding og endringsmelding for aksjeselskaper

(1) Meldinger etter foretaksregisterloven § 4-1 kan for aksjeselskaper sendes elektronisk til Foretaksregisteret. Registerfører kan pålegge at meldinger som nevnt i første punktum skal sendes inn elektronisk.

(2) Første ledd første punktum gjelder ikke for meldinger der aksjeinnskuddet ikke utelukkende skal gjøres opp med penger.

(3) Ved innsending av elektronisk melding til Foretaksregisteret som nevnt i denne paragrafen, skal det benyttes skjema eller løsning som er godkjent av registerfører.

§ 3. Tilgjengeliggjøring av mal for elektronisk stiftelse og skjema for elektronisk melding

Registerfører skal sørge for at mal som nevnt i § 1, og skjema eller løsning som nevnt i § 2 tredje ledd, er tilgjengelig på engelsk på godkjent registreringsportal eller nettside, som kan nås via Single Digital Gateway.

Kapittel 2. Elektronisk registrering av utenlandsk foretak i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret mv.

§ 4. Elektronisk førstegangsmelding og endringsmelding for utenlandske foretak

(1) Meldinger etter foretaksregisterloven § 4-1 kan for utenlandske foretak sendes elektronisk til Foretaksregisteret. Registerfører kan pålegge at meldinger som nevnt i første punktum skal sendes inn elektronisk.

(2) Ved innsending av elektronisk melding til Foretaksregisteret som nevnt i denne paragrafen, skal det benyttes skjema eller løsning som er godkjent av registerfører.

(3) Første og andre ledd gjelder tilsvarende for meldinger til Enhetsregisteret etter enhetsregisterloven kapittel 4 for utenlandsk foretak.

Kapittel 3. Lagring av dokumenter og opplysninger i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret

§ 5. Krav til lagring av dokumenter og opplysninger i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret

(1) Dokumenter og opplysninger som Foretaksregisteret mottar i forbindelse med stiftelse av et aksjeselskap etter aksjeloven § 2-1 første ledd tredje punktum eller ved melding etter foretaksregisterloven § 4-1 for et aksjeselskap, skal lagres i registeret i et maskinlesbart og søkbart format eller som strukturerte data.

(2) Dokumenter og opplysninger som Foretaksregisteret mottar i forbindelse med melding etter foretaksregisterloven § 4-1 for et utenlandsk foretak, skal lagres i registeret i et maskinlesbart og søkbart format eller som strukturerte data. Første punktum gjelder tilsvarende ved melding om registrering av utenlandsk foretak i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav e.

(3) Første og andre ledd gjelder bare for dokumenter og opplysninger som nevnt i direktiv (EU) 2017/1132 artikkel 14 som noen plikter å sende til registerfører etter lov eller forskrift gitt i medhold av lov.

Kapittel 4. Tilgjengeliggjøring av informasjon om regler om stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om registrering av utenlandske foretak

§ 6. Tilgjengeliggjøring av informasjon om regler om stiftelse og registrering av aksjeselskaper

(1) Registerfører skal sørge for at det utarbeides informasjon om regler om stiftelse og registrering av aksjeselskaper. Informasjonen skal minst inneholde:

- a) En oversikt over reglene for å stifte aksjeselskaper og registrere slike selskaper i Foretaksregisteret, herunder om elektronisk stiftelse og registrering, krav til bruk av mal, skjema eller løsning, identifisering av fysiske personer, språkkrav og gebyrer for registrering.
- b) En oversikt over reglene for å bli styremedlem eller daglig leder i et aksjeselskap.
- c) En oversikt over reglene om myndigheten og ansvaret til styret og daglig leder i et aksjeselskap, herunder om myndighet til å representere selskapet utad.
- d) En oversikt over reglene om frakjennelse av retten til å ha tillitsverv i et aksjeselskap og om myndigheter eller organer som er ansvarlige for å oppbevare informasjon om personer som er frakjent retten til å ha tillitsverv.

(2) Informasjon som nevnt i første ledd skal utarbeides på norsk og engelsk, og være gratis og offentlig tilgjengelig. Registerfører skal sørge for at informasjonen på engelsk er tilgjengelig på nettsider eller registreringsportaler som kan nås via Single Digital Gateway.

§ 7. Tilgjengeliggjøring av informasjon av regler om registrering av utenlandske foretak mv.

(1) Registerfører skal sørge for at det utarbeides informasjon om regler om registrering av utenlandske foretak. Informasjonen skal minst inneholde en oversikt over reglene for å registrere utenlandske foretak i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret, herunder om

elektronisk registrering, krav til bruk av skjema eller løsning, identifisering av fysiske personer og språkkrav.

(2) Informasjon som nevnt i første ledd skal utarbeides på norsk og engelsk, og være gratis og offentlig tilgjengelig. Registerfører skal sørge for at informasjonen på engelsk er tilgjengelig på nettsider eller registreringsportaler som kan nås via Single Digital Gateway.

Kapittel 5. Offentliggjøring av informasjon om elektroniske identifikasjonsmidler

§ 8. Offentliggjøring av informasjon om elektroniske identifikasjonsmidler

Registerfører skal offentliggjøre informasjon om hvilke elektroniske identifikasjonsmidler som kan benyttes ved innsending av meldinger til Foretaksregisteret etter § 2 og § 4. Informasjon som nevnt i første punktum skal utarbeides på norsk og engelsk, og være gratis og offentlig tilgjengelig.

Kapittel 6. Ikrafttredelse

§ 9. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft [**].

Forslag til forskrift om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv.

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 8-3 og lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret § 22a.

Kapittel 1. Registersammenkoblingssystemet

§ 1. Registersammenkoblingssystemet

Med registersammenkoblingssystemet menes i denne forskriften systemet for sammenkobling av registre etter direktiv (EU) 2017/1132 artikkel 22.

Kapittel 2. Foretaksregisterets og Enhetsregisterets utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet mv.

§ 2. Utveksling av opplysninger ved endringer i registrerte opplysninger for aksjeselskap, allmennaksjeselskap og europeisk selskap mv.

(1) Registerfører skal gjennom registersammenkoblingssystemet varsle registermyndigheten der en filial til et aksjeselskap, allmennaksjeselskap eller europeisk selskap er registrert, om endringer i registrerte opplysninger i Foretaksregisteret for slikt selskap som gjelder:

- a) selskapets foretaksnavn;
- b) selskapets registrerte kontor;
- c) selskapets organisasjonsnummer, og eventuelt EUID;
- d) selskapets organisasjonsform;
- e) selskapets regnskapsdokumenter som nevnt i regnskapsloven § 8-2;
- f) opplysninger som nevnt i foretaksregisterloven § 3-8 første ledd nr. 2, 9 og 10.

Varsel etter første punktum skal sendes uten opphold etter at endringen er registrert i Foretaksregisteret.

(2) Dersom registerfører gjennom registersammenkoblingssystemet mottar varsel om endring av opplysninger som nevnt i første ledd på et hovedforetak som er registrert i annen EØS-stat, skal registerfører:

- a) bekrefte mottak av varselet gjennom registersammenkoblingssystemet, og
- b) uten opphold sørge for at relevante dokumenter og opplysninger knyttet til hovedforetakets filial eller filialer i Foretaksregisteret blir oppdatert.

(3) Andre ledd gjelder tilsvarende for Enhetsregisterets utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet så langt denne passer.

§ 3. Utveksling av opplysninger ved registrering og sletting av filialer mv.

(1) Dersom et norskregistrert utenlandsk foretak, til et hovedforetak som er registrert i en annen EØS-stat, blir registrert i eller slettet fra Foretaksregisteret, skal registerfører gjennom registersammenkoblingssystemet varsle registermyndigheten i den staten om registreringen eller slettingen.

(2) Dersom registerfører, gjennom registersammenkoblingssystemet, mottar varsel om at en filial, til et foretak som er registrert i Foretaksregisteret, har blitt registrert i eller slettet fra registeret i den staten, skal registerfører:

- a) bekrefte mottak av varselet gjennom registersammenkoblingssystemet, og
- b) uten opphold registrere opplysningen i Foretaksregisteret.

(3) Andre ledd gjelder tilsvarende for Enhetsregisterets utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet så langt denne passer.

§ 4. *Kontroll av opplysninger om hovedforetak ved registrering av utenlandsk foretak i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret mv.*

(1) Ved melding til Foretaksregisteret om registrering av et utenlandsk foretak med et hovedforetak som er registrert i en annen EØS-stat, kan registerfører kontrollere opplysninger om hovedforetaket som nevnt i foretaksregisterloven § 3-8 første ledd ved å innhente informasjon om hovedforetaket gjennom registersammenkoblingssystemet.

(2) Dersom registerfører mottar varsel om endringer i opplysninger som nevnt i første ledd gjennom registersammenkoblingssystemet, skal registerfører:

- a) bekrefte mottak av varselet gjennom registersammenkoblingssystemet, og
- b) uten opphold registrere opplysningen i Foretaksregisteret.

(3) Første og andre ledd gjelder tilsvarende for Enhetsregisterets utveksling og kontroll av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet så langt denne passer.

§ 5. *Registrering av opplysninger i Foretaksregisteret om filialer til et norskregistrert hovedforetak*

(1) Dersom Foretaksregisteret mottar varsel gjennom registersammenkoblingssystemet om at et norskregistrert hovedforetak har registrert en filial i en annen EØS-stat, skal registerfører registrere følgende opplysninger om filialen i Foretaksregisteret:

- a) filialens navn;
- b) filialens registreringsnummer og eventuelt EUID;
- c) i hvilken stat filialen er registrert;
- d) sletting av filialen i utlandet.

(2) Dersom registerfører mottar varsel om endringer i opplysninger som nevnt i første ledd gjennom registersammenkoblingssystemet, skal registerfører:

- a) bekrefte mottak av varselet gjennom registersammenkoblingssystemet, og
- b) uten opphold registrere opplysningen i Foretaksregisteret.

Kapittel 3. Ikrafttredelse

§ 6. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft [**].

Forslag til forskrift om endringer i forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 1-1 tredje ledd, jf. delegeringsvedtak 22. desember 2006 nr. 1528 og § 8-1.

I

I forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak følgende endring:

§ 12 tredje ledd skal lyde:

Papirkopier og elektroniske kopier skal bekreftes å være «rett kopi», med mindre rekvirenten gir avkall på bekreftelsen. *Elektronisk kopi som utstedes fra registeret skal autentiseres ved bruk av tillitstjenester som nevnt i forordning (EU) nr. 910/2014, jf. lov 15. juni 2018 nr. 44 om gjennomføring av EUs forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked § 1, for å sikre at kopien er fra registeret og at innholdet er en rett kopi av dokumentet i registeret eller samsvarer med opplysninger i registeret.*

II

Endringene trer i kraft [**].

Forslag til forskrift om endring i forskrift 7. september 2006 nr. 1062 til utfylling og gjennomføring av regnskapsloven av 17. juli 1998 nr. 56

Fastsatt av Finansdepartementet [**] med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) § 8-1.

I

I forskrift 7. september 2006 nr. 1062 til utfylling og gjennomføring av regnskapsloven av 17. juli 1998 nr. 56 gjøres følgende endring:

§ 8-1-1 andre ledd skal lyde:

Papirkopier og *elektroniske kopier* skal bekreftes å være «rett kopi», med mindre rekvirenten gir avkall på bekreftelsen. *Elektronisk kopi som utstedes fra registeret skal autentiseres ved bruk av tillitstjenester som nevnt i forordning (EU) nr. 910/2014, jf. lov 15. juni 2018 nr. 44 om gjennomføring av EUs forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked § 1, for å sikre at kopien er fra registeret og at innholdet er en rett kopi av dokumentet i registeret eller samsvarer med opplysninger i registeret.*

II

Endringen trer i kraft [**].

Forslag til forskrift om endring i forskrift 10. august 2022 nr. 1422 om Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/1042 om regler for anvendelsen av Europaparlaments- og Rådsdirektiv (EU) 2017/1132 for det som angår tekniske spesifikasjoner og fremgangsmåte for registersammenkoblingssystemet og om opphevelse av Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/2244

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 1-1 tredje ledd, jf. delegeringsvedtak 22. desember 2006 nr. 1528, og § 8-3 og lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret § 22a.

I

I forskrift 10. august 2022 nr. 1422 om Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/1042 om regler for anvendelsen av Europaparlaments- og Rådsdirektiv (EU) 2017/1132 for det som angår tekniske spesifikasjoner og fremgangsmåte for registersammenkoblingssystemet og om opphevelse av Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/2244 gjøres følgende endring:

Hjemmelsangivelsen skal lyde:

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 1-1 tredje ledd, jf. delegeringsvedtak 22. desember 2006 nr. 1528, og § 8-3 og lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret § 22a.

II

Endringen trer i kraft [**].